ಸಂವಾದ

೨೫

ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ-೫೭೭೫೩೧
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಲೇಖಕರು:

- **ಭಾಗೀರಥಿ ಹೆಗಡೆ**
  ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕಾಲೋನಿ, ನವಾಜಗುಡ್ಡ, ಶಿರಸಿ-೫೮೧ ೪೦೨ (ಉ.ಕ.)

- **ನಜೀರ ಚಂದಾವರ**
  ರಾಮನಗರ ಬಡಾವಣೆ, ಶಿರಸಿ-೫೮೧ ೪೦೨ (ಉ.ಕ.)

- **ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಬಿದರಕುಂದಿ**
  ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಆ.ಶಿ.ಸ. ಕಾಮರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಗದಗ-೫೮೨೧೦೨(ಧಾರವಾಡಜಿಲ್ಲೆ)

- **ಕುಮಾರ ಜೋಷಿ**
  A-401, Om Prathamesh Co-op. Hsg. Soc. Ltd., Gr. Flr,
  Near Shanti Ashram, Berivali (W) BOMBAY-400103

- **ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಎಚ್. ಎಸ್.**
  ೭, "ಶ್ರೀಮಾತಾ", ೧೫ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ೫ನೇ ಹಂತ, ಜೆ.ಪಿ.ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೭೮

- **ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ**
  ೩೨೮೪, ಪಿ. ಸಿ. ಬಡಾವಣೆ, ಕೋಲಾರ-೫೬೩ ೧೦೧

- **ವಿ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ**
  ಎಂ-೧೨೩೭, ವಿವೇಕಾನಂದ ನಗರ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೨೩

- **ಸ. ಉಷಾ**
  "ನಿನಾದ", ಮಾರುತಿ ನಗರ, ಅರಸೀಕೆರೆ-೫೭೩ ೧೦೩ (ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ)

- **ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ**
  ೫೩, ೧೧ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ನವಿಲು ರಸ್ತೆ, ಕುವೆಂಪು ನಗರ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೨೩

- **ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ**
  ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಾಹಕರು. ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಹಾಸನ-೫೭೩ ೨೦೧

- **ಡಾ|| ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ**
  ೩ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಜೈಲು ರಸ್ತೆ, ಹೊಸಮನೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ-೫೭೭ ೨೦೧

ಮೂರು ಕವನಗಳು

● ಭಾಗೀರಥಿ ಹೆಗಡೆ

೧. ನಡೆವ ನದಿಯ ಬಿಂಬ

ಇದು ಹೂವು ಇದು ಹಸಿರು ಇದು ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ
ಇದು ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ,
ಇದು ಮಣ್ಣು ಇದು ನೀರು ಇದು ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲು
ಇದು ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ.

ಅದು ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಅದು ನಕ್ಷತ್ರಲೋಕ
ಅದು ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ,
ನೀಲ ಬಾನಿನ ನೀಲಿ ಮೋಡದೊಳಗಣ ಬೆಂಕಿ
ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗಿನ ಬೆಳಗು ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ

ನಾನೆಂದು ನೀನೆಂದು ಅವನು
ಅವಳೆಂದರದು ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ,
ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಕೈಕಾಲು ಕಿವಿಗೆಪ್ಟು
ಹೆಸರು ಹೊಸೆದರು ಯಾವುದಲ್ಲ ಅಲ್ಲ

ಇರುವದೊಂದೇ ಇರವು ಒಳಗು ಹೊರಗೂ ತುಂಬಿ
ತುಳುಕಿತೋ ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿ
ಕರಗಿತೊ ತೆರವಾಗಿ ತೆರವು ತರತರವಾಗಿ
ಕುರುಹು ಕಾಣದ ಮಹಾ ಬೆಳಕು ತಾನಾಗಿ

ಕಂಡರೇನುಂಟಯ್ಯ ಕಾಣ್ಕೆ ಕಾಣದ ತನಕ
ಕಾಯು ಕಂಡರಿಸಿದ್ದು ತೊಗಲ ಪರಿವು,
ನಿಲುಕಿನಾಚೆಯು ಆಚೆ ನಿಲುಕಲಾರದ ಪರಿಗೆ
ಭವಿಯು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಇಹವು ಪರವು

ಕಟಿ ತುಟಿಯು ಉನ್ಮಾದ ಎದೆಗುದಿಯು ತಾರಕಕೆ
ಧೀಂ ತಿಕಿಟ ತನನ ಮೃದಂಗ ನಾದ,
ನಾದವಲ್ಲದ ನಾದ ಬೋಧೆಯಲ್ಲದ ಬೋಧೆ
ಅರಿವಿಲ್ಲ ಮರೆವಲ್ಲ ಬಯಲೆ ಬರಿ ಬಯಲು

ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟುವೆನಯ್ಯ ? ಎಂತು ಕಟ್ಟುವೆನಯ್ಯ
ನಿಶ್ಚಲ ನಿರಾಳದಲಿ ಶೂನ್ಯದರಮನೆಯ ?
ಹೆಜ್ಜೆ ಮೂಡದ ಹಾದಿ ನೆರಳು ನಿಲಿಸದ ನಡಿಗೆ
ಹೇಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ?

೨. ಹುಲಿಹುಣ್ಣು

ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಚಕಚಾ
ಏಕಾಕಾರ ಜಗಿವ ಕತ್ತಲೆ
ಹಸಿಗಾಯಕ್ಕೆ ಮಂಜು ಸುರಿದು
ಕೇಕೆ ಹಾಕುವ ಆಕಾಶ,
ನೆಲದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸಿದ ಮಂಪರಿನ ಕೌದಿ,
ಹಾ! ಹಗಲು ಬಂತೆಂಬಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಮಟಮಾಯ ಬೆಳಕು,
ಎಲ್ಲಿ ? ಬೆಳಗು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ?
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ?
ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿ
ಬರಿಗಾಲ ಅರಸುಮಗ
ಗಾವುದ ಗಾವುದಕ್ಕೂ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಹುಡುಕು ಹೆಜ್ಜೆ

ಮೆಟ್ಟಿದ್ದೆಷ್ಟೋ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆಷ್ಟೋ
ಅದಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಚುಚ್ಚಿ
ನೆತ್ತರುಂಡ ಮುಳ್ಳು ಕಲ್ಲುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ?
ಏನೆಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ
ಸಾವಿನ ಮೌನದಲ್ಲಿ
ಸಾವಿರದ ಶೋಕ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ,
ಜರೆಗೆ ಜಾರಲೇಬೇಕಿರುವ
ತುಂಬು ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸಿಕ್ಕಿತೇ ನಿಜದ ಹಾದಿ ?
ಪ್ರತಿ ಎದೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ
ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆ ಮಹಾಬೋಧಿ ?

ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಕುಟ್ಟಿ ಕೈಗೆ ಮೈ ಹತ್ತಿ
ಒಡಲ ಒಳದನಿಯು ನಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು
ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಾಹಕೆ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ
ಛಿದ್ರ ವಿಚ್ಛಿದ್ರ ಬದುಕು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ
ಅರಳೀತೆ ಅ–ಶೋಕ ವೃಕ್ಷ ?
ತೊಯ್ದು ಮಿದುಗಲ್ಲಗಳ ಸೆರಗಿಂದ ಒರೆಸಿ
ನಗೆ ಪಕಳೆ ಉದುರಿಸೀತೆ ?

ನಿಂತ ಹೆಜ್ಜೆ ನೇರ ಅರಮನೆಯಿಂದ
ಎಲೆಮನೆಯ ತನಕ,
ನುಡಿಯಂತೆ ನಡೆ ನೇರ
ಮಣ್ಣಿಂದ ಮುಗಿಲ ಕಡೆಗೆ,
ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದೆ
ಆಳಲ್ಲದೆ ಅರಸಲ್ಲದೆ
ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಭಂಡಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ
ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆ ಸ್ಥವಿರ ಜಂಗಮ
ಎಂದೆನ್ನದೆ, ಲಿಂಗ ಶಿವನಲ್ಲಿ
ಸಂಗಮಿಸಿದ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿ ಉರಿದಿತ್ತೆ ?

ಕಾಯು ಕಷ್ಟಗಳ ಸುಟ್ಟು
ಬೂದಿಗೊಳಿಸಿತ್ತೆ ?
ಎಂದೂ ಮುಳುಗದ ಸೂರ್ಯನ ಸಂಧಿಸಿತ್ತೆ ?
ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ? ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ?
ಬೆಳಕಿನುಂಡೆಯು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ
ಹೊರಟ ಮಣ್ಣು
ಗುರಿಮುಟ್ಟುವ ಕಾಲವೆಲ್ಲಿ ?
ಮಾಯದ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಮದ್ದು
ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ?

೩. ಮಿತಿ

ಕಡಲು—
ಮಣ್ಣಿನೆದೆಯ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ
ತನ್ನೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಉಪ್ಪುಪ್ಪ ಒಡಲ ತೇಯ್ದು-ತುಯ್ದು
ಹೊಯ್ದಾಟದ ಸಾಂದ್ರ
ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಮೇಲೇರಿ
ನೆಲದುದ್ದಕ್ಕೂ
ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ.

ಮುಗಿಲು—
ಕೆಂಡದುಂಡೆಗಳನ್ನು
ಸೆರಗಿನಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು
ಗಾಳಿ ಹಾದಾಗೊಮ್ಮೆ
'ಹಾ' ಎಂದು ನರಳಿ
ಮೇಲೆ-ಬಿಳಿನಗೆ
ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಹೂಬೆಳಕು

ಕುದಿವ ದಿಬ್ಬಣ ಧಗೆಗೆ
ಪನ್ನೀರು–ಸಿಂಪಡಿಸಿ
ಒಳ ಉರಿಯು ಮರೆಯುತ್ತದೆ
ಹೊರಬಣ್ಣದೊಳಗೆ ತಾನೇ ಬೆರೆಯುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ–
ತುಳಿದ ಕಾಲಿನ ಹಾದಿಯಾಗಿ
ಕಡಿದ ಕೈಗೆ ಅನ್ನವಾಗಿ
ಒಡಲು ಸೀಳಿದ ಬೀಜಕ್ಕೆ
ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಮಡಿಲೂ ಆಗಿ
ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ನಾನು–
ಕಂಡ ಕಣ್ಣನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಕ್ಕುತ್ತೇನೆ
ತಣ್ಣೀರಿಗೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆ
ಹೆಜ್ಜೆ ಹತ್ತಿದ ಆಕಾರ ಮೆಟ್ಟುತ್ತೇನೆ
ಜೊತೆಗೆ
ನನ್ನದೇ ಬೆರಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ
ಏಲಿ ಏಲಿ
ನಾನೇ ನರಳುತ್ತೇನೆ,

O

ಬಾಯಲ್ಲಿ.

ಯಾರು ಇರಿಸಿದ್ದಾರೋ ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲೊಂದು
ಚಪ್ಪಲಿಯ ಕಾರ್ಖಾನೆ.
ಅವನು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ.

ಯಾರು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾನೋ ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲೊಂದು
ಹೂವಿನ ತೋಟ
ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಸದಾ
ತುಡುಗು ದನಗಳ ಕಾಟ.

– ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ)

ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಕವನಗಳು

೧. ಮತ್ತದೇ ಹುಡುಕಾಟ

ವಸಂತ ಪೊರೆ ಕಳಚಿ
ನಗುತ್ತಿರಲು ಮೀಸೆಯಲಿ
ಇನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ನೋವಿಗೆ
ಸಸುಕು ಅಳುತ್ತಿದೆ ಇಬ್ಬನಿಯಲಿ
ಗುಡುಗಿಸುವ ಮಿಂಚು ಕರಿಮೋಡಗಳ
ಹೊದಿಕೆಯಲಿ–ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ಎರಡುಹನಿ
ಹನಿದು ಸರಿದು ಹೋದಾಗಲೂ
ಮತ್ತದೇ ನಿತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟ.

ಇಂದುಗಳ ಓಣಿಯಲಿ
ನಾಳೆಗಳು ಹುತ್ತ ಕಟ್ಟಿ
ಸಪಾಟ ರಸ್ತೆಯ ಹೊಂಡಗಳಲಿ
ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಿದೆ ವರ್ತಮಾನ
ಅದೇ ಗಾಯಗಳು ದಿನಚರಿಯ ಓಟದಲಿ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೂಗು ಕನಲಿದ ಅಟ್ಟಹಾಸ
ಕಳೆದ ಗಳಿಗೆಗೆ ನೆನಪು ತೆರೆದಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲವೂ
ಮತ್ತದೇ ತಿದ್ದುವ ಲೆಕ್ಕದ ಪಗಡೆಯಾಟ

ಬರಿದು ಬಾನಿಗೆ ನೀಲಿ ಪರದೆ
ಘೋಷಣೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಬಿಳಿಕೋಲಿನ ಕರಿಯ ಪತಾಕೆ
ಪಕ್ಷಗಳ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಗಿಲಿಗಿಲಿಟ್ಟ ತಳ್ಳುಬಂಡಿ
ದೂಡಿ ಚಂಚಲತೆಯ ಎದೆಯಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ

ಓರೆನೋಟದಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ಸುಡುವ ಸೂರ್ಯ
ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ಬನ್ನಟ್ಟಿದ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಬೆದರಿ
ಕತ್ತಲೆಯು ರೆಕ್ಕೆಗೆ ಸಾವಿರ ಮುಖಗಳ ನೋಡಿ
ಮತ್ತೆದೇ ದಾರಿಯು ಫೇರಿ ನಿರಂತರ.

ನಿತ್ಯದ ಚೂರುಗಳಲಿ ಕರಗುವ ಬದುಕಿಗೆ
ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ ಆಕಾಶ ಭುವಿಗೆ
ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹಂಚಿನ ಸಂದಿಗೆ ಕಸ ಧೂಳಿ
ಮಳೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು ಹರಿದ ಮೋರಿ
ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿ ಕೆಳಗೆ ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಕಪ್ಪೆ, ಜಾರುತ್ತಾ ಗೋಡೆ
ಏರುವ ಹಲ್ಲಿಯು ನಡಿಗೆ–ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅದೇ ಹಳೆಯ ಗುರುತು
ಬದಲಾಗುವ ಮುಖಗಳ–ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದ ನೋಟ
ಮತ್ತದೇ ಹುಡಿಯಾಗುವ ಎರೆಹುಳುವಿನ ಜೀವ.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎಲ್ಲವ ನಿಂತ ನೀರವತೆಯುಲಿ
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಕಿತ್ತಿಟ್ಟು–ಮುಚ್ಚಿದ ಕಿಡಕಿಗೆ ಕಿವಿಕೊಟ್ಟಾಗ
ರಪ್ಪನೆ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಗೆ ಬೆವರು–ಮಂಪರು
ತೆಂಗಿನ ಹೆಡೆಯುಲಿ ಗರಿಗಳ ಕಡಿತ
ಕಾಣದ ಹಗ್ಗ ಹಾವಾದಾಗ ಎಲ್ಲ ನಿಶ್ಶಬ್ದ–ಎದೆ ಬಡಿತ
ಎಲ್ಲವೂ ಕಳಚಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು–ಕಟ್ಟಿದ ಸೊಟ್ಟ ಕೋಲ ಊರುತ್ತಾ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೇ ಬೇಲಿಯು ಸುತ್ತ ನೆಡುತ್ತಾ ಹಳೆ ಗೂಟ
ಮತ್ತದೇ ಕಾಯುವ ತಿರುಗುಣೆಯು ಹೂಟ.

ದೂರದ ಬೆಟ್ಟದಲಿ ಅರಮನೆಯುಲ್ಲೊಂದು
ಕನಸಿಗೆ ಕನವರಿಸಿ ತೊಡಿಸಿದ ಉಂಗುರ
ಕಾಲದ ಕರಾರು ಕೊರಳಿಗೆ ಉರುಳು ಹಾಕಿ
ನಡೆದಿದೆ ಗೆಳೆಯಾ ಮತ್ತದೇ ಹುಡುಕಾಟ.

– ನಜೀರ ಚಂದಾವರ

೨. ಈಸಲದ ಆಷಾಡ

ಗಾಳಿಯಾಟದ ತಿರುಗಣಿಮಡು ನಡುವೆ ಸುಳಿ-
ದವನಿಗೆ ನೆಟ್ಟನೇ ಆ ದಂಡೆ;
ತಪ್ಪಿದರೆ ಈ ದಂಡೆ ಕಡೆಗೇ ಗಮನ,

ನದಿ ಸೆಳವು ದಾಟಿ ನಡೆದೆ: ನಡೆದೆ, ಸಡಿಗೆ ಭಾರ-
ಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯದೇ ಓಡಿದೆ.
ನಡೆದೆ, ಹೆಜ್ಜೆಲಯಕ್ಕೆ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಾ
ಸಾಗಿದೆ ಎದುರಿಸುತ ಗಾಳಿ ಮೊರೆತ.
ದಿಟ್ಟಹೆಜ್ಜೆಯನೂರಿ ಸಾಗಿ ಬಂದೆ........

ಮೈ ಮುದುಡುವ ಚಳಿ ಹೊರಗೆ; ಒಳಗೆ ಎಲುವು-
ಗಳ ಸೆಡೆತ: ಬಿಟ್ಟೂ ಬಿಡದೇ ಬೀಸು-
ವೀ ಹುಲುಗಾಳಿ: ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಮುಸುಡಿ-
ಗಿಟ್ಟಿದೆ ನೆಗಡಿ ದಾಳಿ.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ: ನಿಶ್ಚಲದ ಕಾವಳ
ನೇಸರನ ಮುಖಕೆ ಕಪಟ ಮೋಡದ ಗ್ರಹಣ
ಆಕಾಶ ಛತ್ರಿಯ ತುಂಬ ಚುಕ್ಕಗಳ ಬೇಟ

ತಲೆಮೇಲೆ ಉದೇರವುದು ಬಾಂದಳದ ಮುತ್ತೆ ?
ಅಲ್ಲ, ತುಂತುರ ಹನಿಗಳ ಕಾಟ.
ಬಿಚ್ಚಿದರೆ ಛತ್ರಿ, ಹೊಯ್ದಾಟ.
ಹಿಡಿಕೆ ಹಿಡಿದ ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ ಬಿಸಿರಕ್ತದೋಟ.

ಸಂಜೆ ಮನೆಗೂಡಿನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದರೆ
ಗಮನ-ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಅಪ್ತಲಯದತ್ತ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ಕೆಸರು ಸಿಡಿಯದ ಹಾಗೆ ಕುಣಿತ ಮಣಿತ.
ತೂಕ ತಪ್ಪದ ಹಾಗೆ ಮುಂಚೋಲಿ ಹಿಡಿತ.

ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರುವರಿ ೧೯೯೨/೧೦

ಪಸಿರುಟ್ಟ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎಳೆಸಸಿಗೆ ಎಳೆ ಚಿಗುರು
ಮೊಳೆಯುಗುರು.
'ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿ' ಎಲೆಗೆ ಸೋಂಕುಗಾಳಿ
ಕೀಡುತಾಡುವ ಗಾಳಿ: ಉಂಗುರದ ಅಲೆ ಹಾಗೆ
ಹಗುರ ನಿರಂತರ.

ದುಂಬಿಗಳ ರವವಿಲ್ಲ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಲುವಿಲ್ಲ
ಹಾವರಾಣಿಯು ತೆವಳು ಎಲ್ಲು ಇಲ್ಲ,
ಜಿಗಿವ ಕೀಟಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಿನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ
ದ ಪಕಳೆರೆಕ್ಕೆ: ಕಾಯಿ ಭಾರಕ್ಕೆ ಮಣಿದ
ಹಸಿರ ತೊಂಗಲ್ತುಂಬ ಹಣ್ಣಾಗುವ ಕನಸು ಸಹಸ್ರಬಿಂಬ

ನೆಲ–ಮುಗಿಲು; ಸಸಿ–ಪಯಿರು
ಗಿಡ–ಬಳ್ಳಿ ಹುಲ್ಲು–ಗರಿಕೆ,
ಈ ಜೀವ ಸಂಕುಲಕೆ ಆಷಾಢ ಖಂಡಿತ
ಸಂಕೋಚದ ಹೊತ್ತು: ಸಂಶಯದ ಬಿತ್ತು.

ಈ ಗುಟ್ಟೇನಾದರೂ ಗೊತ್ತೇ,
ಬರುವ ಶ್ರಾವಣದ ಆ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ?

– **ಶ್ಯಾಮಸುಂದರಬಿದರಕುಂದಿ.**

೩. ಮಾಮೂಲಿ ಕವಿತೆ

ವಿಟಮಿನ್‌ಗಳ ದಟ್ಟ ಕೊರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ
ಕೆಟ್ಟ ಹಗಲ ಕಾಡಿನ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದು
ಕೊಂಡ ಶಿಶು
ಕೆಂಪುಪ್ಪು ಒಣಮೆಣಸು ಹಸಿ ಹುಣಿಸೆ
ತೋರಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಪಲ್ಯ
ಅಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಾದ ತೆಳುಹಸೆಯು
ಪಶು,

ಚಳಿರಾತ್ರಿ ಸುಖಿಕ್ಕೊಂದು ಬೆಚ್ಚನೆ ಹೊದ್ದ
ಕನ್ನಬಿದ್ದ ಕಂಬಳಿ ಕಚ್ಚಿ ಕಿತ್ತೊಗೆದ ಪರಿ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾನಪರಾಗ ಹೀರಿ
ಮುತ್ತಿಡುವ ಗಂಡುತುಟಿಗಳಿಗೆ
ಚುಚ್ಚುವ ಮೊಡವೆಗಳ ಪರಶು
ವಿರಳ ಮೋಡಗಳ ನೀಲಾಕಾಶಕ್ಕೆ
ಎಂಟು ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಿದು ಹಾರಿತು
ಪರಮೇಷ್ಠಿ
ಸೂರ್ಯನ ಚಾದರ ಎಳೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿ
ಆಹಾ! ಏನದರ ಉಡ್ಡಾಣ!
ಎಂಥಾ ಸೌಂದರ್ಯ! ಅಬ್ಬಾ, ವಿಶಾಲ ರೆಕ್ಕೆ
ಸೊಕ್ಕಿನ ಕೊಕ್ಕು, ಏನದರ ಉರಿಗಣ್ಣು
ಎಂಥ ಗತ್ತು!
ಹಾರಿದಷ್ಟೂ ಕವಿತೆ
ಗಾಳಿ ಸೀಳಿದಷ್ಟೂ ಸಂಗೀತ
ರೆಕ್ಕೆ ಬೀಸಿದ್ದೇ ಲಯ
ಕಾದಿತ್ತು ಕುತ್ತು
ಜೀವಪಕ್ಷಿಗೆ ಸಾವಿರದ ವರ
ಉಗುರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕು ಅಮೂರ್ತ ಹೃದಯ
ಕೊಯ್ದು ಪೋಣಿಸಿದ ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಹಾರ
ನೇಸರನ ಕಿರಣ ಮೈ ಸವರಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಚಾರ
ಅನಂತಕ್ಕೆ ನೆಗೆತ--ದೂರ ದೂರ ದೂರ

ಕವಿತೆ ಹಾರಿದ ಹಾದಿಯ ಜಾಡು
ಇದು--? ಅದು--?
ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ? ಎತ್ತರವೆಷ್ಟು?
ಮಾಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ
ವಿಷಕಾರಿ ಪೂತ್ಕರಿಸಿದ
--ಹುತ್ತದೊಳಗವಿತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರಾಜ;
'You are a mediocre poet'

– ಕುಮಾರ ಜೋಶಿ.

ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದನೆ: ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

● ಎಚ್. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್

(ನನ್ನ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಗುರಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದಲ್ಲ. ಕವಿತೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೆರವಾಗುವ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು, ಕವಿತೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಒಳ್ಳೆಯ, ಕೆಟ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುವುದು ನನ್ನ ತಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶಗಳು. —ಲೇ.)

ಎಲ್ಲ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಗಳೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದುವರೆಗೂ ಇಲ್ಲದ ಅನನ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲೆಯೂ ಅನುಭವವನ್ನು ತನಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ; ತನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿತೆಯು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯು, ಭಾಷೆಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯದ ಓದುಗನು ಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನು ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಸುವ ಬೇಡಿತಿಯಂತೆ ಮೂರ್ಖನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ಹೂವಿನ ರಸ

ಕವಿತೆಯು ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಚಾರಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗಿಂತ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ. ಕವಿತೆಯೆಂದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಕಥೆಯಾಗಲೀ, ವಿಚಾರವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಓದುವ ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳು ಕಥೆಯನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಕವಿತೆಯು ಕವಿತೆಯಾಗುವುದು ತನ್ನ ಭಾಷಾಶರೀರದ ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ. ಕವನವೊಂದರ ಸಾರಾಂಶ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಹೂವನ್ನು ಹಿಂಡಿ

ರಸ ತೆಗೆದ ಹಾಗೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "ಈಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವುಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೀಯೆ'' ಎಂಬ ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲುಗಳು:

"ಗಮ, ಗಮಾ, ಗಮಡಸ್ತಾವ ಮಲ್ಲಿಗಿ! ನೀ ಹೊರಟಿದ್ದೀಗ ಎಲ್ಲಿಗಿ ?"

ಅರ್ಥ ಯಾವುದು, ಎಲ್ಲಿದೆ ?

ಕವಿತೆಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಒಗೆದ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಓದುಗನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲುದು. ಅರ್ಥ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಲ್ಲ: ಕವಿತೆಯು ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗುವ ಬಗೆ ಅದು. ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲರು ಹೇಳುವಂತೆ,

"ಈ ಮುಖೋದ್ಗತ ನಿನ್ನ ಹೃದ್ಗತನ ಆದ ದಿನ
ಸುದಿನ.
ಆವರೆಗು ಇದು
ತಕ್ಕ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದೇ ಇರುವ
ಬೀಜ"

ಕವಿತೆಗೆ ಕಿವಿ, ತೆಗೆ

ಯಾವುದೇ ಕವನವನ್ನು ಓದುವ ಏಕೈಕ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಕವನವು ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಶಬ್ದಗುಣವನ್ನು, ನಾದವನ್ನುಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತ ಮತ್ತು ವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಓದುವುದೇ ಅರ್ಥಗ್ರಹಣದ ಮೊದಲ ಹಂತ. ಒಂದು ಕವಿತೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ ಒಂದು ಓದಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಹಲವು ಓದುಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ,

ಕವಿತೆಯ ಭಾಷೆಯ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ ಅದರ ಲಯಬದ್ಧತೆ. ಲಯ ಎಂದರೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಪದ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲ. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣ ವಾಗಿಯೇ ಮೈದಳೆದಿರುವ, ಅಷ್ಟೇಕೆ ಕಾವ್ಯಾನುಭವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಲಯ. ಒಂದು ಅಕ್ಷರ, ಒಂದು ಪದ, ಪದ ಸಮೂಹ, ಸಾಲು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ

ಲಯುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಮರ್ಥನಾದ ಕವಿಯು ಲಯ, ಲಯಭಂಗ ಮತ್ತು ಲಯವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನಿಯತವಾದ ಲಯ ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಹೊಸಗನ್ನಡ, ಕವಿತೆಯು, ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ತಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದರ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಲಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕವಿತೆ ಕಟ್ಟುವ ಲೋಕ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕವಿತೆಯನ್ನು ಓದುವುದು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ಒಂದು ಅನುಭವ. ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು ಎಚ್ಚರವಾಗುವುದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅನುಭವದಿಂದ. ಕವನವು ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಚರ್ಮ ಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾವು, ಕವನವು ಕೊಡುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತ ಅನುಭವ ಲೋಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಕಾವ್ಯಾನುಭವವು ಐಂದ್ರಿಯಿಕ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಗಡಿಗಳನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಜವಾದ ಕವಿಯು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಾಗಲೂ ನೇರವಾದ ಹೇಳುವಿಕೆಯ ಕ್ರಮ ವನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ರಗಳ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳ, ಭಾವಪ್ರಚೋದನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕವನ ಕೊಡುವ ವಿವರಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿನಿಂತಾಗ ನಮ್ಮ ದಾರಿ ಸುಗಮ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವುದು ಕವಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಮರಳಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಬಗೆಯಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯ ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ; ಕವಿತೆಯ ಚೆಲವು ಇರುವುದು ಈ ಭಾಷಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ.

ಅರ್ಥ ಆಗದಿದ್ದರೆ.......

ಹೀಗೆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿ, ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಪರಸ್ಪರ

ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ, ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳ ಅಸಂಬದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಔಚಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ನಾವು ಕವಿತೆಯ ಅಂತ ರಂಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಡಿಗರ ಭೂಮಿಗೀತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ:

"ನರ್ಸುಗಳು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೆರಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಹೊರಗೆ
ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಸದಾ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ.
ತೊಟ್ಟಿಲಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೊಂಬು ತುಂಬಾ ಅಗ್ಗ
ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ನಿರತ ಈ ಪುರೋಹಿತ ಭಟ್ಟ ಅಪರಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ"

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಅದು ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಸಹ ಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವುಬಾರಿ ಈ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆಯೇ ಉಳಿದುಬಿಡಬಹುದು. ಹಲವು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕವನಕ್ಕೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಕವನಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರವಿದೆ.

ಕವಿತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ನೆರವಾಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ಕಾಲಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು. ಕವಿತೆಯೊಳಗಿನ ಭೂತ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕವಿಯು ಯಾವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಅನುಭವದ ಬಗೆಗಿನ ಕವಿಯ ನಿಲುವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅವನು ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಯವರ 'ಬ್ಲೆನ್‌ಹಿಮ್ ಕದನ' ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಜಯಗಳ ನಿರರ್ಥಕತೆಯನ್ನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಕವಿತೆಯ ಕೇಂದ್ರವು ಯಾವುದೆಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ, ವಿವರಗಳನ್ನು ಆ ಕೇಂದ್ರದ ಅರಿವು ಕೊಡುವ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಯಾವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ. ಹೀಗೆ ಕವಿತೆ ಯೊಂದರ ಭಾವಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿವರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವಾದವು.

ಓದುಗನು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕವಿತೆಯೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಮಗೆ ತಲುಪುವುದು ಅನೇಕ ಓದುಗಳ ನಂತರವೇ.

ಕವಿತೆಯ ಪರಿಕರಗಳು:

ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು,ಉಪಾಯ ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ; ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ತಂತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದವು. ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಒಂದು ಪದಕ್ಕೆ ನಿಘಂಟು ಕೊಡುವ ಅರ್ಥ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾವಕೋಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತರ ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪದವು ಬಂದಾಗ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ವಾತಾವರಣವೇ ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ mood ಒಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಈ ಬಗೆಯ ಪದಸರಣಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾದಾಗ ಪದಗಳ ರೂಪ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ದುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಹೋಲಿಕೆ, ರೂಪಕ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ಪ್ರತಿಮೆ ಮುಂತಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಬಳಕೆಯು ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೂ ಅಪರೂಪವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕವಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪಕವು, ಕವನವು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿಸಲು, ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಈ ಕ್ರಮವು ಕವಿತೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ

"ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಂದ ಹರಕೆಯ ಕುರಿ ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತ್ತು"

ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ ಭಾಷ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕೆ. ಎಸ್. ನ. ರವರು

''ಹುಟ್ಟಿ ಬೇವಿನ ತಲೆಗೆ ಹಕ್ಕಿಹಾಡಿನ ಹೆಡಿಗೆ''

ಎಂದಾಗ ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಸಂಗತಿಗೆ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ರೂಪ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಇಂಥ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕವನದ ಶರೀರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ತೆಗೆದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕವಿತೆಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ,

ಕವಿ ಮತ್ತು ಓದುಗ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಪಂಚ ದಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಹೊಸ ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಕವಿಗಳು ಬಳಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಾಯ. ಇದನ್ನು allusion ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳು ಕೊರೆ ಬೀಳದ ಗಣಿಗಳು.

ಪ್ರತೀಕವೆಂದರೆ, ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ವಸ್ತುವು ನಿರಂತರ ವಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೋ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರು ಜೀವನದ ಚಲನೆಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಕಪ್ಪು ಬೆಕ್ಕು ಸಾವಿನ ಸಂಕೇತ ವಾಗಿ ಬರಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರತೀಕಗಳಾದರೆ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವಂಥವು ಖಾಸಗಿ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಕವಿತೆಯ ಒಂದು ಸಾಲು, ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ವಾದ, ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥದ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಭಾಷೆಗಿರುವ ಧ್ವನಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಕ್ಕ' ಎಂಬ ಕವನವು

ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೋಟ,
ನಂದನದ ತೋಟ

ಎಂದು ಮುಗಿದಾಗ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಸಾವನ್ನು ಧ್ವನಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಹಲವು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗಿನ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿತೆಯು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಕವಿತೆಯು ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜ ಮುಂತಾದ ಅನ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕವಿತೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ, ಚಿಂತನೆಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು.

ಕವಿತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ಸಮಾಜವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದು ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ. "ಕ್ಷಯಿಸೆ ಶಿವೇತರ ಕೃತಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಮೂಡಲಿ ಮಂಗಳ ಮತಿಮತಿಯಲ್ಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುವೆಂಪುರವರಿಂದ ಹಿಡಿದು "poetry makes nothing happen" ಎಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವಿಯವರೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಹರಹಿದೆ.

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವಾಗ ನಮಗೆ ಆಗುವ ಸಂತೋಷದ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ. ದುಃಖಭರಿತವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಓದುಗ ಕೂಡ ದುಃಖಿಪಡುವುದು ಸರಿಯೋ ಅಥವಾ ಅವನು ಮನುಷ್ಯಭಾವನೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ರಸಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ ಎನ್ನುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕವಿತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟರೂ ಅನೇಕ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಸಾಧ್ಯ.

ಕವಿತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿ ಕೂಡ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಹಾಗೆ ಬರೆಯಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರೆದಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಕಾವ್ಯವು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಈ ನವನವೋಲ್ಲೇಖಶಾಲಿನಿಯಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದಲೇ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿತೆಯೂ, ಓದುಗರನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತನಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ, ಮಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

○

ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ: ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ

● ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರನಂಗಲಿ

ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ 'ಸ್ಥಗಿತ' ಮತ್ತು 'ಚಲನಶೀಲ' ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಸ್ವರೂಪ–ಸ್ವಭಾವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ–ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರದ–ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು 'ಸ್ಥಗಿತ'ವೆಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಇಂತಹ ಸ್ಥಗಿತ ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಚಲನಶೀಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ, ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಉಗಮ–ವಿಕಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ನವೋದಯದಲ್ಲೆ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬದಲಾಗಿದೆ;

> ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆಯ ಮೆಯ್ಗೆಡಲೀಯದೆ ಮುಂ ಸಮಸ್ತ ಭಾ
> ರತ ಮನಪೂರ್ವಮಾಗೆ ಸಲೆ ಪೇಳ್ದ ಕವೀಶ್ವರರಿಲ್ಲ ವರ್ಣಕಂ
> ಕತೆಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯೆ ಪೇಳ್ವೊಡೆ ಪಂಪನೆ ಪೇಳ್ಗುಮೆಂದು ಪಂ
> ಡಿತರೆ ತಗುಳ್ದು ಬಿಚ್ಚಳಿಸೆ ಪೇಳಲೊಡರ್ಚಿದೆ ನೀ ಪ್ರಬಂಧಮಂ

(ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ೧.೧೧)

ಕಥಾ ಶರೀರವನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿಲುವು 'ವಸ್ತುಕ'ವನ್ನು ಕುರಿತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಮಸ್ತ ಭಾರತವನ್ನು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಒಲವು

'ವರ್ಣಕ'ವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುಕ–ವರ್ಣಕಗಳೆಂಬ ಹಳೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುನರ್ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೆ–ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಉಚಿತ. ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕೆ. ಎಸ್. ನ. ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ, ಪಂಪನ ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಪೂರ್ವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಥಾ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಕೆಡಿಸಬಾರದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅಪೂರ್ವವಾದ 'ಸಮಸ್ತ' ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿದ ಪಂಪಕವಿ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ 'ಸ್ಥಗಿತ' ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಲನಶೀಲಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಸ್ತುಕ–ವರ್ಣಕ, ಮಾರ್ಗ–ದೇಸಿ, ಧರ್ಮ–ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ, ಪುರಾಣ–ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಂತಾದ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪಂಪಕವಿ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಮಾದರಿಯು ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳಿಗೆ 'ರಾಜಮಾರ್ಗ'ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಈ ಮಾದರಿಯು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದದ್ದು ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ.

ವೀರ ನಾರಾಯಣನನ್ನೆ ಕವಿಯೆಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ಲಿಪಿಕಾರ ಮಾತ್ರನೆಂದೂ ಕರೆದುಕೊಂಡ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಗದುಗಿನ 'ವೀರನಾರಾಯಣನನ್ನು 'ವಿನೂತನ ಕಥನಕಾರಣ'ನೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿದೆ:

ಶ್ರೀ ವನಿತೆಯರಸನೆ ವಿಮಲರಾ
ಜೀವ ಪೀಠನ ಪಿತನೆ ಜಗಕತಿ
ಪಾವನನೆ ಸನಕಾದಿ ಸಜ್ಜನ ನಿಕರ ದಾತಾರಾ
ರಾವಣಾಸುರ ಮಥನ ಶ್ರವಣಸು
ಧಾವಿನೂತನ ಕಥನ ಕಾರಣ
ಕಾವುದಾನತ ಜನವ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಯಣ.

ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ನೆಲೆಯನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು 'ವಿನೂತನ ಕಥನ'ವೆಂದು ಕರೆದು ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದ 'ಕೃಷ್ಣಕಥೆ'ಯು ನರನಾಟಕದ

ಕಥನವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ, ದ್ರೌಪದಿ, ಭೀಮ, ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಅರ್ಜುನ, ಅಭಿಮನ್ಯು, ಉತ್ತರಕುಮಾರ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 'ನರನಾಟಕ'ವನ್ನು ಸಮಸ್ತಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗದುಗಿನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಗದುಗಿನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೋದ 'ತೋರಣನಾಂದಿ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ರೂಕ್ಷತಾ ರಮಣೀಯತೆ, ಪೌರುಷದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗಳು ನರನಾಟಕದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ದೇವರು–ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಭು–ಪ್ರಜೆ, ಲೌಕಿಕ–ಆಗಮಿಕ, ಮಾರ್ಗ–ದೇಸಿ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನೆಣಿಸದೆ 'ಕರ್ಣಾಟಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ'ಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ನಿಂದಾಗಿ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದ ಕಲ್ಪನೆ ತೃತೀಯ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಚಲನಶೀಲವಾಯಿತು. ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನೆ ಅನುಕರಿಸಿದ ಚಾಮರಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವು ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಂದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಬಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಪುನರುಜ್ಜೀವನ' ಎಂಬ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೀಯ.

ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಯಂತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗಳು ತಾನೆ ಎಲ್ಲಿವೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ನವೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದ, ಸಲ್ಲದ ರಚನೆಗಳೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಓದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಭಾವ ದಾರಿದ್ರ್ಯತೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ; ಅಷ್ಟೆ. ಕುವೆಂಪು ವಿರಚಿತ "ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ" ಮಹಾಛಂದಸ್ಸಿನ ಮೇರುಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಓ ವಾಲ್ಮೀಕಿ.................
ತನು ನಿನ್ನದಾದೊಡಂ, ಚೈತನ್ಯಮೆನ್ನದನೆ
ಕಥೆ ನಿನ್ನದಾದೊಡಂ, ನೀನೆ ಮೇಣಾಶೀರ್ವದಿಸಿ
ಮತಿಗೆ ಬೋಧವನಿತ್ತೊಡಂ, ಕೃತಿ ನನ್ನ ದರ್ಶನಂ
ಮೂರ್ತಿವತ್ತೊಂದಮರ ಕಾವ್ಯದಾಕೃತಿಯಲ್ತೆ?

ಪಂಜರದ ಪಳಮೆಯೊಳ್ ಪ್ರಾಣನವಪಕ್ಷಿಯಂ,
ವಿಗ್ರಹಕೆ ದೇವತಾವಾಹನಂ ಗೆಯ್ವವೋಲ್,
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಹ್ವಾನಿಸಿಪೆನ್............

ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಹಳೆಯ ಪಂಜರ' ಎಂಬುದು ವಸ್ತುಪ್ರಜ್ಞೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾ ಶರೀರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, 'ಪ್ರಾಣನವಪಕ್ಷಿ'ಯು ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕಥನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ. "ಸರ್ಗಬಂಧೋ ಮಹಾಕಾವ್ಯಂ"– ಎಂಬ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿಯೂ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಿವೆ: ೧) ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಂಪುಟ (೨) ಕಿಷ್ಕಿಂದಾ ಸಂಪುಟ (೩) ಲಂಕಾ ಸಂಪುಟ (೪) ಶ್ರೀ ಸಂಪುಟ. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಸೀಮಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾದರಿಯಾದ ರಾಮನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಭರತಖಂಡದ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಅಯೋಧ್ಯೆ–ಕಿಷ್ಕಿಂದೆ–ಲಂಕೆ ಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ ಕತೆಯೇ ರಾಮಾಯಣವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಂಪುಟ, ಕಿಷ್ಕಿಂದಾ ಸಂಪುಟ, ಲಂಕಾ ಸಂಪುಟಗಳಿಗೆ ಮಕುಟಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶ್ರೀ ಸಂಪುಟ ಎಂಬ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮದ ನಾವೀನ್ಯತೆಯೇನೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಮಹನು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ತರ-ತಮ ಭೇದವನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತು ಮಹತ್ ಮತ್ತು ಅಮಹತ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

....................ರಾಮನಾ ಕಿರೀಟದಾ
ರನ್ನಮಣಿಯೋಲೆ ರಮ್ಯಂ, ಪಂಚವಟಿಯೊಳ್
ದಿನೇಶೋದಯದ ಶಾದ್ವಲದ ಪಸುರ್ಗರುಕೆಯೊಳ್
ತೃಣಸುಂದರಿಯ ಮೂಗುತಿಯ ಮುತ್ತುಪನಿಯಂತೆ
ಮಿರುಮಿರುಗಿ ಮೆರೆವ ಹಿಮಬಿಂದುವುಂ ....

ಕವಿಯು ಕೈಗೊಂಡ ರಸಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹತ್' ಎನ್ನಬಹುದಾದ ರಾಮಕಿರೀಟದ ರತ್ನಮಣಿಯಂತೆಯೇ "ಅಮಹತ್" ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಹುಲ್ಲಿನಗರಿಕೆಯ ಹಿಮ ಮಣಿಯೂ ರಮ್ಯವಾದುದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಸೀತೆಯರಷ್ಟೇ ಮಂಥರೆ ಊರ್ಮಿಳೆಯರೂ ಮುಖ್ಯರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

"ಮಹತಾಂ ಚ ಸುಹಚ್ಛ್ರಯುತ್"–ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಪಂಪಕವಿಯು 'ಆದಿಪುರಾಣ' ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಾಬಲ, ಲಲಿತಾಂಗ, ವಜ್ರಜಂಘ, ಭರತ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಡಾ॥ ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು "ಪಂಪ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ವು ಕೂಡ ಒಂದು 'ಸಮಸ್ತಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪಂಪಕವಿಯ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಾಮ, ಹನುಮಂತ, ಮೈಂದ ಮುಂತಾದ ಪಾತ್ರಗಳೊಡನೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಸಮಸ್ತಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ: "ಈ ಕಬ್ಬಿಗಂ ಗಿರಿಪನ ಪ್ರೇಮ ಸಾದೃಶ್ಯದಿಂ ಸಮರಸಂ ಸಮಹೃದಯ ರಾಮರಸಋಷಿಗೆ...." ಕವಿಗೂ ರಾಮನಿಗೂ ಇರುವ ಸಮರಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಾಲು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ; ಅಷ್ಟೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನದಾದ್ಯಂತ 'ಕಥೆ'ಯನ್ನು ಕವಿ–ಕಾವ್ಯ–ಸಹೃದಯ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಕಲಾಸಂಬಂಧಿ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ "ತಗುಳ್ಚಿ ಪೇಳಿಪ" ವಿನೂತನ ಕಥನಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಜೀವನದ ಏಕತಾನತೆ, ವನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಮಣೀಯತೆ, ವಿಶ್ವಮಾನವ ಕಲ್ಪನೆ, ಅನಿಕೇತನ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಸಮಸ್ತಗೊಳಿಸಿರುವ ಕುವೆಂಪು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪ–ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ–ಕುವೆಂಪು ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿ ಹರಿದುಬಂದಿರುವ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ಗಳನ್ನುಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತ ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಹಾವಿನ ಪೊರೆಗಳಂತೆ ಕಳಚಿಹೋಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಂದ ಕುವೆಂಪುವರೆಗೆ ಹರಿದುಬಂದಿರುವ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಚಲನಶೀಲ ಸತ್ವವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ ಇದು ತುಂಡಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಡಾ॥ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು 'ಪುರಾಣ–ವಾಸ್ತವಗಳ ಸಮೀಕರಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

"......ಪಂಪನ ಈ 'ಸಮಸ್ತರತ' ಪಾತ್ರ ಈ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವಂಥದಲ್ಲ.... ಈ ಸಮೀಕರಣ ತಂತ್ರದ ಕೆಲವಂಶಗಳು ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು

"..........ಪಂಪನ ಈ 'ಸಮಸ್ತಭಾರತ' ಮಾತ್ರ ಈ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವಂಥದಲ್ಲ ...ಈ ಸಮೀಕರಣ ತಂತ್ರದ ಕೆಲವಂಶಗಳು ಮುಂದಿನ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಮುಂದುವರಿದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ, ಈ ವಿಧಾನದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಅವಶೇಷವೆಂದರೆ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ 'ಅಪ್ರತಿಮವೀರಚರಿತ'........"

(ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಪು. ೪೦, ೧೯೮೯)

ಪಂಪನು ಹೇಳಿದ "ತಗುಳ್ಚಿ ಪೋಲಿಪ" ಕಥನ ಕ್ರಮವು ಕೇವಲ 'ಪುರಾಣ' ಪುರುಷನಾದ ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು 'ಪ್ರಸ್ತುತ' ಪುರುಷನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಮಿತವಾಗದೆ ಕೃತಿಯ ಒಳವಿವರಗಳು, ಕ್ರಿಯೆ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ, ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಜೊತೆ ಚಿಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವ 'ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರಚರಿತ'ವನ್ನು ಪಂಪನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ 'ಸಮಸ್ತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗದು. ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಅದಿರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

o

The reason Milton wrote in betters when he wrote of Angels and Gods and at liberty when of Devils and Hell, is because he was a true poet and of the evil's party without knowing it.

- Willam Blake

ಕನ್ನಡ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪ್ರಭಾವ

● ವಿ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ

ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಂಟು ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯನ ಒಳ-ಹೊರಗನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟು ಬದುಕುವ ರೀತಿ ಸೇರಿವೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಇತರ ಅಂಶಗಳಂತೆ ಧರ್ಮವೂ ಸಹ ಕಾಲ-ದೇಶಗಳ ಅಂದರೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ-ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಬದುಕು ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಅದರ ಶಿಸ್ತನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಧರ್ಮವೂ ಚಲನಶೀಲವೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗದ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಾತು ಅಂದರೆ ಶಾಬ್ದಿಕ ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮೆದುಳಿನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯೂ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ, ಸಂವಹನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅನುಭವವನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಬದುಕನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳಾದ ವೇದ, ಕುರಾನು, ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆ

ಇವೆಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪ ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಅಂದಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ಇವು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಪೌರು ಷೇಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಬಹುದೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮನುಷ್ಯತನವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕರ, ಪ್ರವಾದಿಗಳ, ಅವತಾರ ಪುರುಷರ, ಋಷಿ–ಮುನಿಗಳ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಧರ್ಮ–ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾದ ಮಿತಿಗಳು ಇದನ್ನೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮದ ಉಜ್ವಲೀಕರಣ ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕಾರಯೋಗ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಸಹ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವೂ, ಸ್ವೀಕಾರ ಯೋಗ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ನಂಬಿಕೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೋ, ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಬದುಕಿನ ಈಚಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಯೋ ಧರ್ಮ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ' 'ಶುದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯ'ದಿಂದ ಬೇರೆ. ಆದರೆ ಬದುಕಿನ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ತತ್ವವಾಗಿ, ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತೇ ಇದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವಾಗ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಕೃತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ದರ್ಶನವನ್ನು ಅಥವಾ ಕೃತಿಕಾರನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ವೈದಿಕಸಾಹಿತ್ಯ, ಶೈವಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೈನಸಾಹಿತ್ಯ, ವೀರಶೈವಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬಂಥ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈಗಲೂ ಪಂಪ ಕಮ್ಮೆ ಕುಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರನ್ನ ಜೈನ ಕವಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಯೂರೋಪ್

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿವಾದಗಳ ಪ್ರಭಾವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಮತ-ಧರ್ಮವಾಗಿ, ಜಾತಿಯಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ, 'ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ' ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ/ರಾಜಕೀಯ ಮೌಲ್ಯವೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟ: ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಫಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೊನಚು–ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಗುಂಡಾಗಲು ತೊಡಗಿದ್ದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಮೂರು ದಶಕಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಜಾತಿಗಳ ಧ್ರುವೀಕರಣ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ತೇಪೆ ಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸೋಗಿನ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತಧರ್ಮ-ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಚೂಪುಪಡೆಯಲು ತೊಡಗಿದವು. ಈಗ ವಿಶ್ವದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಲಹಗಳು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಗಳಗಳು ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ರೂಪಗಳಷ್ಟೆ!

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಅಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರು ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೊ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಇದಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆಯೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂದು ನನ್ನ ಅರ್ಥ.

ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿ ಅದು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಳು ಮೇಲುಗೈ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ವಿರೋಧವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೈಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ವೈದಿಕಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಂದಿಗೆ, ಮೊಗಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್‌ಅನ್ನೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವಯುತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು

ಭಾರತದ ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿತ್ತು. ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾದ ಮೇಲೆ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಮೂಲದ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೇಲುಗೈ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಫಲವಾಯಿತು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಜಾತಿ-ವರ್ಣಗಳ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೇರಬೇಕಾದರೆ ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಧರ್ಮದ ಜನರಿಗೆ ಇರುವುದು ಎರಡೇ ದಾರಿ. ಒಂದು:ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಂದರೆ ಹಣ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ನವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರಾಗುವುದು. ಎರಡು: ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೇ ಸವಾಲೆಸೆದು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. ಮೊದಲನೆಯ ದಾರಿ ಸುಲಭವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯದರಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಇದು ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಧರ್ಮದ ಹಣವಂತರಿಗೆ-ಶಿಕ್ಷಿತರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಬಡವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಎರಡನೆಯ ದಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯ. ಸಂಘರ್ಷ-ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಈ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಂದಾಗ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ-ಸ್ಥಿತಿವಂತರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೇಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೇ ಮುಳುವಾಯಿತೆನ್ನುವುದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸದ ಪಾಠವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದದ್ದೂ ಇದೇ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಜನರ ಒಂದು ಬಣ, ಪ್ರಭಾವೀ ನವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರಿದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಬಣ ಸಂಘರ್ಷ-ಚಳವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಪಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿ-ಸಂಘಟನೆಗಳು ಜನ್ಮ ತಾಳಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ನ ವೋ ೀ ದ ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಾಂಧಿವಾದದ ಧರ್ಮ ಮೂಲದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ಕಾಗೋಡು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಲೋಹಿಯಾ ವಾದ ಬಹುಪಾಲು ನವ್ಯರ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸದೆ ಹೋದರೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಫಲವಾದರು. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶೂದ್ರ ಚಳವಳಿ, ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿಗೊಂಡ ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅದರೊಟ್ಟಿಗೇ ಬಂದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅನಂತರದ ಬಂಡಾಯ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮೋಚನಾವಾದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೆಲ್ಲದರ ನೇರ ಸಂಘರ್ಷ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸಮುದಾಯ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಬೀದಿನಾಟಕಗಳು ಓದುಬರಹ ಬಲ್ಲ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಇದ್ದ ಅಂತರವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದವು. ಇವೆಲ್ಲದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ದಲಿತ್ ಪ್ಯಾಂಥರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ನಕ್ಸಲೀಯ ಮೂಲದ ದಿಗಂಬರ ಕಾವ್ಯ, ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾದ ವೈದಿಕ-ನವವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದವುಗಳು, ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಓದುಬರಹ ಕಲಿತವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳ ಮಹಾಪೂರವೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಓದುವವರ – ಬರೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನವೋದಯ ಮತ್ತು ನವ್ಯದ ನವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲೇಖಕರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರಲ್ಲನೇಕರನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉಪಧರ್ಮಗಳ ಹೊಸ ಲೇಖಕರು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಪ್ರಭಾವಯುತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರು ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವರೆಂದು ನಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದ, ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಕಳೆದೆರಡು ದಶಕಗಳ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಹಳಿ ತಪ್ಪಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ಸರಕೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಯೇ ಬತ್ತಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಈಗ

ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇದರ ಮಾನದಂಡವೇ ಬೇರೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹಳೆ ಕಾವ್ಯ-ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ 'ಸಮಗ್ರಕಾವ್ಯ' 'ಸಮಗ್ರಕೃತಿ'ಗಳನ್ನೂ ಹೊರತಂದರು. ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳನ್ನು ಬರೆದು–ಹಾಡಿಸಿ ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೇಷ ತೊರೆದು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು.

ಇಂಥ ಸಂಗೀತ ಸುರುಳಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಶಿಶುನಾಳ ಷರೀಫರ ಹಾಡುಗಳು ಬಹುಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು.

ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಷರೀಫ್ ಸಾಹೇಬರು ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ, ತತ್ತ್ವದಪದಗಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ. ದಾಸರಪದಗಳು ಮತ್ತು ವಚನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಗನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಡೂಕ್ಯೋಪನಿಷದ್‌ನ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳ–ಹೊರಗನ್ನೇ ನಾನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಷರೀಫರು ಪುರಾಣ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾಲ. ಷರೀಫ್ ಸಾಹೇಬರ ಹಾಡುಗಳು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ. ಜಾತಿ ಮತಗಳ ವೈಷಮ್ಯ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದ, ಮತಾಂಧತೆ ಮತ್ತು ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸಾರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ ' ಹಮ್ ತೋ ದೇಖಾ ಮುಹಮ್ಮದ್ ' ಎಂಬಂಥ ಹಾಡಿನ ಜೊತೆಗೆ 'ದಶಾವತಾರದ ಕೃಷ್ಣ' ಎಂಬಂಥ ಹಾಡನ್ನೂ ಶಿಶುನಾಳಷರೀಫರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಷರೀಫರನ್ನು ಹುಸಿ ರಾಜಕೀಯ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರಚಾರ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಷರೀಫರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರೂ ಅವನ್ನು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಿರುಳಿಗಾಗಿಯೋ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಗುಣಗಳಿಗಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಸುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅನುಭಾವಿ ಎಂದೋ–ಯಾವ ಅಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ದಶಕದಲ್ಲೇ ರಾಜಕೀಯ ವಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಗಳಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರು ನಿಸಾರ್‌ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿ ಕವಿಗಳಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಉಳ್ಳವರು. ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಸಂಧಾನ, ಸಮನ್ವಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟವರು. ಕವಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರೂ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿ ಅವರ ಮುಕ್ತಕಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ರಮ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅವರ ಕವನಗಳ ಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಳತೋಟಿ ಎಲ್ಲೂ ಕಾಣಸಿಗುವು ದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದೊಳಗಿನ ಸಂದಿಗ್ಧಗಳಾಗಲಿ, ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧದ ವೈರುಧ್ಯಗಳಾಗಲಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅಂಥ ಒಳತೋಟಿ ಸಂದಿಗ್ಧಗಳು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅಥವಾ ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವೆಂದೂ, ಅವರ ಧರ್ಮದ ಒಳತೋಟಿ–ಸಂದಿಗ್ಧ–ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಬಾರದ ವೈಯುಕ್ತಿಕತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಬುರ್ಖಾ ಪದ್ಧತಿ ಬಾಧಿಸಬಲ್ಲದು.

ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್‌ರ ಕಾವ್ಯದ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. 'ನಾನೆಂಬ ಪರಕೀಯ', 'ನಿಮ್ಮೊಡನಿದ್ದು ನಿಮ್ಮಂ ತಾಗದೆ' ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಮಟ್ಟದ ಏಕಾಕಿತನವಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಮರಾಗಿ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯರಾಗಿ ತೊಳಲಬೇಕಾದ ನೋವನ್ನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸಮತಾವಾದವನ್ನು 'ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್' ಕವನದಲ್ಲಿ ಲೇವಡಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುರುಳಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ 'ಶಾರದಾದೇವಿ' ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಡಗೀತೆ ಯಾಗಿ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ಮೂಲಕ ನಾಡಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಜನಪ್ರಿಯ ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿಯವರಂತೆ ಬುರ್ಖಾದ ಮೂಲಕ ಮುಸ್ಲಿಂಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಚಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಕಾಡುವ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆ, ತಲಾಖ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ದಲಿತರಲ್ಲಿನ ಬಡತನ ಇವರನ್ನು ಕಾಡಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಇವರು ನಂಬಿರಬಹುದು. ಬುರ್ಖಾ ಪದ್ಧತಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೇಲ್ಪದರ ಮಾತ್ರ. ತಲಾಖ್ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನೇ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವಂಥದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಅವರ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಏನೆಂಬುದು ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಉಪಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧಾರವಾದ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ 'ಉಪ' ಆಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಇವು ಸ್ವಯಂಭೂ ಆಗಿರಲು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಅಂಥ ಒಂದು ಸ್ವಯಂಭೂ ಉಪಧರ್ಮ. ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಒಂದೇ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ಐದುಸಲ ನಮಾಜು ಮಾಡುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ, ಇಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಂಡಾಯಗಾರನಿಗೆ, ಧರ್ಮವನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವನಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮದಲ್ಲೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಯಜಮಾನ್ಯಧರ್ಮ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಷ್ಟವಾದ ಉಪಧರ್ಮ ಎರಡೂ ಬಂಡಾಯಗಾರರನ್ನು ತುಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಈಚಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಬೋಳುವಾರು ಮತ್ತು ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್‌ರಲ್ಲಿನ ಸಮಾನ ಅಂಶ ಇದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಿನಿಮಿತಿಯ ಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ 'ಜೆಹಾದ್' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಸಹನಶೀಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುದುಕ ಮತ್ತು ಕರುಣಾಮಯಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಸಲ್ಮಾಟೀಚರ್‌ರಲ್ಲಿ ಸಮಾಸಧರ್ಮವಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಧಾರ್ಮಿಕರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಮಿತಿಗಳೊಳಗೇ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಆಶಯವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ, ಮತಾಂಧರಾದ ಜಮಾತಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಮತ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗುಳ್ಳ ಚರ್ಚಿನ ಫಾದರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನಧರ್ಮಿಗಳು. ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರಿಗೆ, ತಬ್ಬಲಿಗಳಾದ ರಷೀದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂಗಿ ಅನ್ಯಧರ್ಮೀಯ

ಗಳಾದ ಸಲ್ಮಾಟೀಚರ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉಪವಾಸ ಸಾಯುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಫಾದರ್‌ಗೆ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ರೋಸಿಯನ್ನುಳಿಸಲು ರಷೀದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ತಂಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಮತಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಆಚೆ ಯೋಚಿಸಲಾರರು. ದೇವರನ್ನು ನಂಬದ ಪೀಟರ್, ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಾಸಿಂ ಕೂಡ ಸಮಾನ ಧರ್ಮೀಯರೇ. ಅವರ ಧರ್ಮ ನಾಸ್ತಿಕತೆ. ಬೊಳುವಾರು ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಕೇವಲ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಯಜಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ನಿರಾಕರಣೆ ಅವರ ನೇರ ಉದ್ದೇಶ ಅಲ್ಲ. ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯ.

ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್, ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮೋಚನಾ ಬರವಣಿಗೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ನೋವಿನಿಂದ, ಕುರ್‌ಆನ್ ಸಮ್ಮತವಾದ ತಲಾಖ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಕುರ್‌ಆನ್ ಅನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ವಿಮರ್ಶೆಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗೇ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತಧರ್ಮಗಳಾಚೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಜಾತಿ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾರಾ ಅವರ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 'ತಲಾಖ್' ಕತೆಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಅಥವಾ ಹಾಗೆಂದು ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಅವರ 'ವಜ್ರಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಾನ್ ಸಮ್ಮತ ತಲಾಖ್‌ಅನ್ನು ಎಂಥಾ ಕ್ರೂರ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿಶೇಷ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಲಾಖ್‌ನ ಹಿಂದೆಯೂ ಗಂಡಿನ ಕ್ರೌರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಅದರಲ್ಲೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಹೆಣ್ಣಿನ ತನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲಲಾಗದ ಬಡತನದ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಇದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮದುವೆಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ, ಗಂಡಿಗೆ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಸಿಗುವ ಭದ್ರತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತಲಾಖ್ ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಕೇವಲ ದಾಂಪತ್ಯ ಸುಖದಿಂದ ಅವಳನ್ನು

ಹೊರಗಿಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವುದು. ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕ ಹೇಗೆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅನಪೇಕ್ಷಿತನೋ ಹಾಗೆಯೇ ತಲಾಖ್ ಪಡೆದ ಹೆಣ್ಣು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ, ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನೇ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಹಜವಾಗೇ ಸಾರಾ ಇದನ್ನು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುರೀತಿಯ ಮಿಷನರಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕೇವಲ ಕುರ್‌ಆನ್ ಪಠನವಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕಥನದ ಭಾಗವೂ ಇದನ್ನೇ ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಕೂಗು. ಮಾನವೀಯತೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟು.

ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರಾದ ಈ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈರುಧ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗೂ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರು ಕೊಡುವ ಇಸ್ಲಾಂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅನುಭವ ಹೊಸ ಸರಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಭಟನೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆರಡರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೂ ತುತ್ತಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಸಂಘರ್ಷ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲೇಖಕರಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ, ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆ ಮುಂತಾದ ತೇಪೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿಯಾದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲುವಿನ ಅಕ್ಬರ್ ಅಲಿ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್ ಮುಂತಾದವರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆ ಯಿಂದ ಮರೆಮಾಚಿ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವಾದ ಸಮನ್ವಯ ಸಂಧಾನದ ಮಾರ್ಗ ಗಳನ್ನು ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಮತಧರ್ಮದ ಆಚೆ ನಿಂತು ನೋಡಬಲ್ಲ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಂಥ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯ ಹುಡುಕಾಟ ಕೂಡ ಇಂದಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ, ○

ಪ್ರಥಮ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶಕಿ:

ವರ್ಜೀನಿಯಾ ವುಲ್ಫ್: ಒಂದು ನೆನಪು

● ಸ. ಉಷಾ

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಲೇಖಕಿಯೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಮಹಿಳಾಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಫ್ಯಾನು, ಫೋನು, ಸ್ವಂತ ಕೊಠಡಿ ಇಷ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಬಲ್ಲೆವು ಎಂಬರ್ಥದ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದರು. ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲೇವಡಿಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಚೋದ್ಯವಾಗಿ ವರದಿಯಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವಂಥ ಕವಿತೆಗಳೂ ಸಹ ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಲೇಖಕಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ತೀರಾ ಗಂಭೀರವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೋ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿರುವ ಅಂತರಂಗದ ಕುದಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಈ ಶತಮಾನದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ವರ್ಜೀನಿಯಾ ವುಲ್ಫ್ ಸಹ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ವರ್ಜೀನಿಯಾ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೮೮೨ ರಲ್ಲಿ. ಇದು ಆಕೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ವರ್ಷ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಚಿಂತನಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಚಿಂತನಗಳು ಭಾರತೀಯ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕರ ಕೆಲವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿರುದನ್ನು ಸಹ ಕಾಣಬಹುದು.

ವರ್ಜೀನಿಯಾ ವುಲ್ಫಳ ದನಿ ಈ ಶತಮಾನದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕಳೆದೆರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಳ

ಕೃತಿಗಳ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಅಪೂರ್ಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಈ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಾಧನೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಜನರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆ ಬರೆದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುತ್ಥಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳಾ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಕೆಯ ಚಿಂತನ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ಹತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

೧೯೨೯ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'A Room of one's own' ಲೇಖಕಿಯರನ್ನು ಸಮಾಜ ದಮನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೊದಲ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಲೇಖಕ ತಂದೆ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅರಕ್ಷಿತ ಬದುಕು ಇವುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ವರ್ಜೀನಿಯಾ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸ್ವಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಬ್ಲೂಮ್ಸ್‌ಬರಿ ಗುಂಪು' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬೆಳೆದಳು. ತನ್ನ ಪತಿ ಲಿಯೊನಾರ್ಡ್ ವುಲ್ಫನೊಡನೆ ಅವಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹೊಗಾರ್ತ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಆ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ದನಿಗಳಿಗೆ ನಾಲಗೆಯಾಯಿತು. ಇತರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಕಟಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ 'ಮಿಸೆಸ್ ಡಾಲೋವೆ' 'ಟು ದಿ ಲೈಟ್ ಹೌಸ್', 'ದಿ ವೇವ್ಸ್' ನಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಾರ್ತ್ ಪ್ರೆಸ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು.

'Women and fiction' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖಕಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಜೀನಿಯಾಳ ಚಿಂತನಗಳು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯರ ಕೃತಿಗಳಸ್ಥಾನ, ಲೇಖಕಿಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ವರ್ಜೀನಿಯಾಳ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನದ ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಈ ಲೇಖನದ ಶಿರೋನಾಮೆಯನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಆಕೆ ಬರೆಯುವ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೊಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾದ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ. ಈ ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಲೇಖಕರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಮಹಿಳೆಯ ಬರಹಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಲೆಯೊಡನೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಅವರ ಬರಹವು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಬರಹವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ಏಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ? ನಂತರ ಏಕೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ನಿಯಮಿತತೆಯಿಂದ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು? ಅವರು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಪ್ರೌಢಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದರೇಕೆ? ಅವರು ಮೊದಲು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೇ ಏಕೆ ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು? ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಕೆಲವಮ್ಮೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೇ ಬರೆಯುವುದು ಏಕೆ?

ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ನಾವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉತ್ತರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ದಿನಚರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ, ಅನಾಮಿಕರ ಅಜ್ಞಾತ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಕತ್ತಲ ಓಳಜಗುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ. ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಪುರುಷ ವಂಶವೃಕ್ಷದ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ, ಅವರ

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸೈನಿಕರಾಗಿಯೋ, ನಾವಿಕರಾಗಿಯೋ, ಕಾನೂನು ರಚಕರಾಗಿಯೋ ಇದ್ದರು. ಇಂಥದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ಅಜ್ಜಿ ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು, ಅವರದಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರಷ್ಟೆ. ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕೆಂಚುಕೂದಲಿನವಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ರಾಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಮುದ್ದಿಸಿದ್ದಳು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳೇನು, ಅವರು ಯಾವಾಗ ಮದುವೆಯಾದರು, ಅವರಿಗೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಹೊರತು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ತಿಳಿಯದು.

ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆ ಯಾವುದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಳು, ಯಾಕೆ ಏನನ್ನೂ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಯಾಕೆ ಮಹಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದುದು. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಮಿಲ್ಟನ್, ಜಾನ್‌ಸನ್ ಇವರುಗಳ ಕಾಲದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪುನರ್ರಚಿಸುವ ಬರಹಗಾರ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪುಸ್ತಕ ಒಂದನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ ಈಗ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಆಯುಧವೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಹಿಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಗೆ ಹಣವಿತ್ತೆ, ಅವಳದೇ ಆದ ಕೊಠಡಿಯಿತ್ತೆ, ಅವಳಿಗೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದವು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಸಹಾಯವಿತ್ತೆ, ಅವಳಿಗೆ ಸೇವಕರಿದ್ದರೆ, ಕುಟುಂಬದ ಕೆಲಸದ ಒಂದು ಭಾಗವೇನಾದರೂ ಅವಳ ಪಾಲಿನದಾಗಿತ್ತೆ- ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬೆಲೆಕಟ್ಟದ ಹೊರತು ಬರಹಗಾರಳಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಹಿಳೆಯ ಸಫಲತೆ ಅಥವಾ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಮತ್ತು ಅಪರಿಚಿತ ಮೌನದ ಅವಧಿಗಳು ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಅವಧಿಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಆರುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ಯಾಫೋ

ಮತ್ತು ಅವಳ ಜೊತೆಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಗ್ರೀಕ್ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಲೇಡಿ ಮುರಾಸಾಕಿ ಎಂಬ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಸಭಾಸದಳೊಬ್ಬಳು ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಳು. ನಾಟಕಕಾರರು, ಕವಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಿದ್ದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೂಕರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲಿಜಾಬೇತನ್ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹುತೇಕ ಪುರುಷರ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ವೇಳೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಯಮಿತತೆಯಿಂದ ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು ಮತ್ತು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಹಾ ಪಡೆದರು.

ಈ ರೀತಿ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಮೌನದ ನಡುವೆ ದೀರ್ಘ ಅವಧಿಗಳು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಹಾ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲೊಪ್ಪದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕೋಣೆಗೆ ದಬ್ಬಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆಯಬಹುದಿತ್ತು. ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವು ಕಲೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೂವರ್ಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಮಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳು ಸಿಗದೇ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣದ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಅರಿಯತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ, ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ಪತ್ರಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲತೆ ಎಷ್ಟು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಂಥ ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ಒತ್ತಾಸೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕೀಟ್ಸ್. ಫ್ಲಬೋ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಲೈಲರ ಬದುಕುಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೇಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಕಾನೂನು

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾಗತ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಸಹ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡುವು, ಒಂದಿಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತಾವು ಬಯಸಿದ ಗಂಡನನ್ನು ತಾವೇ ಆರಿಸುವುದು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಉನ್ನತವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರವಾಯಿತು. ಜೇನ್ ಆಸ್ಟಿನ್, ಎಮಿಲಿ ಬ್ರಾಂಟೆ, ಚಾರ್ಲಟ್ ಬ್ರಾಂಟೆ, ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ ಈ ನಾಲ್ಕುಜನ ಮಹತ್ವದ ಮಹಿಳಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಬರಹದ ಮೇಲಿದ್ದ ನಿಷೇಧವು ತೊಲಗಿದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು, ಆದರೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯುವಂಥ ಒಂದು ಒತ್ತಡವು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿತ್ತೆಂದೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನಾಲ್ವರು ಲೇಖಕಿಯರು ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಜೇನ್ ಆಸ್ಟಿನ್ನಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ಟಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ ಎಮಿಲಿ ಬ್ರಾಂಟೆಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪಡೆದ ತರಬೇತಿ ಒಂದೇ ವೃತ್ತಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಬರೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೇ ಬರೆದರು.

ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಆಗಲೂ ಲೇಖಕಿಗೆ ಬರೆಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟದ ವಿಚಾರವಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯು ಕಲೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಬಯಸುವಂಥದು. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲೀ, ಕೆಳಗಿಡುವುದಾಗಲೀ ಒಂದು ನಾಟಕ ಅಥವಾ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಕೆಳಗಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಲಭವಾದುದು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಚಾರ್ಲಟ್ ಬ್ರಾಂಟೆ ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆಯೊಳಗಿನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಲು ಪೆನ್ನನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿದಳು. ಮನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯಕೂರುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನಗಳ ನಡುವೆ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಗೆ ದೊರೆತ ತರಬೇತಿ ಜನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು

ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅವಳು ಕವಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರಳಾಗಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬರೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ತಾವು ಮಹಿಳೆಯರೆನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಹೊರತಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನುಭವವು ಕಾದಂಬರಿ ಕಥನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ನಿರ್ವಿವಾದ. ಕಾನ್ರಾಡನ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಭಾಗವು ಅವನು ನಾವಿಕನಾಗಿರುವುದು ಅಸಂಭವವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ಗೆ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರೆ, ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಾಜದ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ಅವನ ಬಹುಮುಖ ಅನುಭವವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರೆ 'ವಾರ್ ಅಂಡ್ ಪೀಸ್' ಕಾದಂಬರಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗದಂತೆ ಸೊರಗಿ ಹೋಗುತಿತ್ತು.

ಹೀಗಿದ್ದೂ 'ಪ್ರೈಡ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿಜುಡಿಸ್,' 'ವುದರಿಂಗ್ ಹೈಟ್ಸ್' 'ವಿಲೆಟ್' ಮತ್ತು 'ಮಿಡಲ್‌ಮಾರ್ಚ್'ಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅವರು ಒಂದು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೊರತಾದ ಉಳಿದ ಅನುಭವಗಳು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಮುದ್ರಯಾನ ದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವವು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬದುಕು ಸಹಾ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ಟಳು ಲೆವಿಸ್‌ನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಕಲುಷಿತವಾಯಿತು. ಅದರ ಒತ್ತಡ ದಿಂದಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನ ಏಕಾಂತವಾಸಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಒಳಸರಿದಳು. ಇದು ಅವಳ ಬರಹದ ಮೇಲೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಜನರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವಳನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ ಹೊರತು ತಾನು ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಕೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಸೈನಿಕ ಜೀವನದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಅವನ ಅನುಭವದ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅನುಭವ ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವನ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅವರ ಸೀಮಿತ ಅನುಭವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರೆದವರು ಪುರುಷನೋ ಸ್ತ್ರೀಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವಂಥ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿತ್ತು 'ಮಿಡಲ್‌ಮಾರ್ಚ್' ಮತ್ತು 'ಜೇನ್‌ಏರ್'ಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ನಾವು ಬರಹಗಾರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಅರಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ತನ್ನನ್ನು ಸಮಾಜ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅಲ್ಲಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗ್ರತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಪುರುಷನ ಇಂಥ ಬರಹ ದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯ ಬರಹಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನ, ನೀಗ್ರೋವಿನ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅಂಗ ವಿಕಲತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೊಂದಿರುವವನ ಒಂದು ಗುಣವನ್ನು ಇದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯಹೇತುವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೋ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ವಾದಿಸುವುದು, ಒಂದುಪಾತ್ರವನ್ನು ಯಾವುದೋ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದುಃಖದ ಅಥವಾ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಮುಖವಾಣಿಯಾ ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಂಥದರಿಂದ ಓದುಗನ ಗಮನವು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಒಂದೇ ಬಿಂದು ಎರಡಾಗಿ ಒಡೆದಂಥ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೇನ್ ಆಸ್ಟಿನ್ ಅಥವಾ ಎಮಿಲಿ ಬ್ರಾಂಟೆಯರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಈ ರೀತಿಯ ಹಕ್ಕು ಸಾಧನೆಯ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಮನವಿಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಮುಂದಿಡದೆ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಾಗಲೀ ಖಂಡನೆಯಿಂದಾಗಲೀ ವಿಚಲಿತವಾಗದೇ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಲೋಭನೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆ ಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹಾಸ್ಯ

ತಿರಸ್ಕಾರ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುವುದು ತುಂಬ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಚಾರ್ಲಟ್ ಬ್ರಾಂಟೆಯ ರೋಷದಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಜ್ ಎಲಿಯಟ್ಟಳ ಸಹನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇತರ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕರ ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಸಹಜವಾದ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿರುವ ಒಂದು ಮನೋಭಾವವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರು ಕೊಡುವ ದರ್ಶನ ತೀರಾ ಹೆಣ್ಣುತನದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ತೀರಾ ಪುರುಷ ಸ್ವಭಾವದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಋಜುತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರೊಡನೇ ಒಂದು ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಗುಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯ ಬರಹದೊಳಕ್ಕೆ ಈಗ ನುಸುಳಿಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ. ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕರು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಹಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ರೋಷಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ವಾದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತಲುಪಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿಯಾದರೂ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ಅಂಶಗಳೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಶನದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಲೇಖಕಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಮರ್ಥಳಾಗುವಳು. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿಲುಕುವಂತಿದ್ದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕಿಗೂ ನಿಲುಕುವಂತಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರಳ ಸರಾಸರಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಹ ಈಗ ನೂರೋ ಅಥವಾ ಐವತ್ತೋ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಚಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ತಾನು ಏನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾಳೋ ಅದನ್ನೇ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅವಳು ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾ

ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ತನ್ನ ಚಿಂತನದ ಸಹಜ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸವಾಲು. ಈ ಭಾಷೆಯ ಪಳಗಿಸುವಿಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಮಾತ್ರ. ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನಗೆ ತಾನು ಸಾಚಾ ಆಗಿ ಬರೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಗುರಿ ಸಾಧಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯು ಸಹಸ್ರ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆ, ಸಹಜತೆ, ದಿವ್ಯತೆಗಳೆಲ್ಲ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಹೊಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಒಟ್ಟು ದರ್ಶನದಿಂದ ಹಿಡಿದಿಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುವ ಒಂದು ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕ್ರಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರು ಪುರುಷರೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪುರುಷಪರವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಲೆಯಲ್ಲೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೇ ಇದೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಪುರುಷನ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಮಹಿಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ತಾನು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮಹಿಳೆ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಪುರುಷನಿಗೆ ಮಹತ್ವದವೆಂದು ಕಾಣುವ ಅಂಶಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಪುರುಷನು ಮಹತ್ವದವೆಂದು ಕಾಣದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವಳು ಮಹತ್ವದವೆಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಇಂಥದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪುರುಷ ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರಚಲಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಣುವುದು ಕೇವಲ ಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೊಂದನ್ನೇ ಅಲ್ಲ. ಒಂದು ದುರ್ಬಲ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಭಾವುಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ?

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತು ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತರಾಗುವ ಬದಲು ಇತರ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಕೃತಿಗಳು ಆತ್ಮಕಥಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಅವರನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವುದು ತನ್ನ ತಾತ್ವಿಕ ವಕೀಲಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡುವುದು ಸಹಾ ಒಂದಾಗಿತ್ತು, ಈಗ ಆ ಬಯಕೆ ಅಷ್ಟು ತುರ್ತಿನದಾಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಮಹಿಳೆಯರು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಈ ಹಿಂದೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರದಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರಣ ಪುರುಷರ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ ಸಹ ಮೀರಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ತೊಡಕುಗಳಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವೇನಲ್ಲ ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಳತೆಗೋಲುಗಳಿಂದ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೌಲಿಕವಾದ ಕೆಲಸವೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲು ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಯಾರಿಸಿದ ಆಹಾರ ತಿಂದು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಿದ ಮಕ್ಕಳು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಚದುರಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತುಕೊಡುವುದು, ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಗ್ರಹಿಕೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವದ ಬಿಂದು ಯಾವುದು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನಕ್ಕಿರುವ ಈ ಅನಾಮಿಕ ಗುಣ ಅತಿಯಾಗಿ ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸುವಂಥದಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಈ ಕತ್ತಲ ರಾಜ್ಯ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೇ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಅವಕಾಶಗಳು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕು ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಹೊಸ ಬಣ್ಣಗಳು-ನೆರಳುಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ತೋರಹತ್ತಿವೆ. ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದು ಧೀರವಾಗಿದೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಅಂತರಂಗದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಕಹಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣುತನವನ್ನು ಗುರಾಣಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯ ಬರಹ ಪುರುಷ ಬರೆದರೆ ಹೇಗಿರುವುದೋ ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಗುಣಗಳು ಎರಡನೆಯ ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯ

ದರ್ಜೆ ಬರಹಕ್ಕೆ ಸಹಾ ಸತ್ಯದ ಬೆಲೆಯನ್ನು-ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಇನ್ನೆರಡು ಗುಣಗಳಿವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅಸ್ಪಷ್ಟ, ಚಹರೆ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ವೋಟಿನ ಹಕ್ಕು, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಳುಳ್ಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಅವಳ ಬದುಕಿಗೊಂದು ವ್ಯಕ್ತ್ಯತೀತ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈಗ ಕೇವಲ ಭಾವುಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿವೆ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿವೆ. ಮಹಿಳೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈಗ ತನಗಾಗಿ ತಾನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕಾದ ನೇರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯ ಗಮನ ಹಿಂದಿನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವಾಗದೇ ವ್ಯಕ್ತ್ಯತೀತ ನೆಲೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿದೆ. ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಟೀಕಿಸುತ್ತವೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪುರುಷನ ಹಕ್ಕೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ, ದೇಶಕ್ಕೇ ದಾರಿ ತೋರುವ ಗಣ್ಯವಿವೇಕಿಯ ಕೆಲಸ ಈಗ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಸಹಾ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪ ಡುವುದು. ಅವರ ಬರಹಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಡುಕುಗಳು-ನಿವಾರಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುವು. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೇವಲ ಭಾವುಕ ವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಂಪುಗಳು, ವರ್ಗಗಳು, ಜನಾಂಗಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮತ್ತು ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಬರಹದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆ.

ಸುಧಾರಕರಿಗಿಂತಲೂ ಕಲಾವಿದರನ್ನು, ಕಣಜದ ಹುಳುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಹುಟ್ಟಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಇದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತ್ಯತೀತ ಸ್ವರೂಪ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಅಂಶವೇ ಈಗ ಮಹಿಳೆಯ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗಿರುವುದು, ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವುದು. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ, ವಸ್ತುಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ, ಸವಿವರ ವಾದ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿವರಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಮಹತ್ವದ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೭೨/೪೭

ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಮನೋಧರ್ಮದ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ತೀರಾ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳಾದ ಬಿಡುವು ಮತ್ತು ಹಣದ ಮೇಲಿದೆ. ನಿರ್ಭಾವುಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತ್ಯತೀತವಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಹಣ ಮತ್ತು ವಿರಾಮ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಹಾಯ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಡಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವರು ಬರಹವೆಂಬ ಉಪಕರಣದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಆದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ತಂತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಧೀರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗುವುವು.

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಬರಹದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಅಥವಾ ಥ್ರುಷ್ ಹಕ್ಕಿಯ ಗಾನದ ಹಾಗೆ ಅದರ ಸಹಜ ಸ್ಫೂರ್ತತೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದು ಕಲಿಕೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೃದಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹರಟೆಮಲ್ಲತನದಿಂದ ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಡುವಂತಿತ್ತು. ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯ, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ತನಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳ ಇವು ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸಹ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪುರುಷರಿಗಿರು ವಂತೆಯೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗುವುದು. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಶಕ್ತಿಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನೆ ಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಾಗುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಬೇರಾವುದೇ ಕಲಾ ಕೃತಿಯಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಒಂದು ಕಲಾಪ್ರಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಹಂತದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಕಲೆಗಳ ರಚನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಹಳ ದೂರವೇನಿಲ್ಲ. ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಆತ್ಮಕಥೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಆಕರ್ಷಿತರಾದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ ಲಾಭವಿದೆ.

ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಬರೆಯುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಬಹುದು. ಅವರು ಕೇವಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮಗೆ ನಿಷೇಧಿತವಾಗಿದ್ದ ವಿರಾಮಕಾಲ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ತಮ್ಮದಾದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸುವರ್ಣಯುಗದ ಕಡೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುನ್ನೋಡುವ ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ. **(ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಸ. ಉಷಾ)** ○

ಮೀಸಲಾತಿ ಗೊಂದಲ: ಒಂದು ಒಳನೋಟ

● ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ

ಯಾವುದನ್ನಾದರಾಗಲಿ, ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿವಿನ ಸುಳಿವು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಘಟನೆ ಮುಂದಿಡುವೆ.

ಹಿಂದೆ ಒಂಸ್ಸಲ ನಂಜನಗೂಡು ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ ಚೆಂಬಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿಡಿದು ಅತೀ ದಲಿತನಾದ ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕನೊಬ್ಬನ ಕೈಬೊಗಸೆಗೆ ಎತ್ತರದಿಂದ ನೀರುಹಾಕುತ್ತ ನೀರು ಕುಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದು ನನ್ನನ್ನು ತಲ್ಲಣಿಸಿದ ಇದು, ಇಂದೂ ಗಂಟಲಲ್ಲೂ ನೀರೂ ಉಳಿದಂತೆ ಮರೆಯಲಾಗದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಹೇಳಿ, ಸವರ್ಣೀಯನೊಬ್ಬ ನನಗೆ ಅಥವಾ ನಿಮಗೆ ಬೊಗಸೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಲು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಒಡಲೊಳಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಗಳು ಏನೇನು ? ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ? ಕೋಪದ್ವೇಷದಿಂದ ಸೇಡಿನ ಭಾವಾವೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ನಾವು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಕುದಿಯುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕೋಪವನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪು ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಹಜ. ಸಹಜವಾದುದರಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

ಆದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಮಾಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯ ವಾಗುವುದೊ ಅದನ್ನೇ ನಾವೇ ಇತರರಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅದೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾಗುವುದಾದರೆ ಏನು ಅಂತ ? ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಹೀಗಿರಬಹುದೆ ? ಮೊದಲನೆಯದು ಸಹಜ, ಪ್ರಾಣಿ ಸಹಜ ಕೋಪ. ಈ 'ಪ್ರಾಣಿ ಸಹಜ ಕೋಪ' ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಕೊಂಡು 'ತಾತ್ವಿಕ ಕೋಪ'ವಾಗಿ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆಗ

ಸವರ್ಣೀಯನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದಲಿತನೇ ಕೈಬೋಗಸೆ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಧೃತಿಗೆಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂಥ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರದಾಡುತ್ತ, ಗಂಗೋತ್ರಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದನ್ನೂ ಮಗದೊಂದನ್ನೂ ನೋಡುವೆ. ಹೇಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹನೆ ತಾರತಮ್ಯ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ಒಬ್ಬ ಸವರ್ಣೀಯ ಅಧ್ಯಾಪಕ ತನ್ನ ಸ್ವಜಾತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಕೊಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ದಲಿತರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕು ? ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನನಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಆ ಅನೈತಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಕೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಅಧ್ಯಾಪಕ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಅಂಥ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಬೆದರಿಕ ಹಾಕಿ ಪಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಸಂಬಂಧವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತಪ್ಪು ಹೋಗಿ ಎರಡಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಬೇರೆಯವರು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ನಾವೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ದಲಿತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಳಬಹುದು. ಕಲುಷಿತವಾಗಿರುವ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸವರ್ಣೀಯ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗ ಆ-ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ದಲಿತ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ದಲಿತನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಆತ ಹುಟ್ಟಿದ ದಲಿತ ಜನಾಂಗವನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇರುವ ನಡಾವಳಿ ಇರುವುದು ಹೀಗೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಲಿತ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅದೇ ಹತ್ತಾಗಿ ರಾವಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಒಬ್ಬ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸವರ್ಣೀಯ ಅಧ್ಯಾಪಕನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ–ಹೀಗೆ ಭಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ನೀಡಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕನು ತನ್ನ ಸೇವಾವಧಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ತನ್ನ ಪರಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಗುವಿನೊಡನೆ ಹೇಗೇಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮುಗಿಸಬಹುದೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಮುಗಿಸುತ್ತ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ ಸವರ್ಣೀಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಏಟು ಗರಿಗೆದರಿಕೊಂಡು ರಣಹದ್ದಾಗಿ

ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಒಂಟಿ ದಲಿತನ ಜೋಪಡಿ ಮೇಲೆ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದ ದಲಿತನ ಬಲಿಗಾಗಿ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಜಾತಿ ಜಗಳದ ನೆಪಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ತಲ್ಲಣದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಾಡುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗೇ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾನೂ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾದ ತಾರತಮ್ಯ ಇಲ್ಲದ 'ಸಮಾನ ನ್ಯಾಯ'ಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ತಾನೂ ಉಳಿದು ಇತರರನ್ನೂ ಉಳಿಸಬಲ್ಲನು.

ಇದಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ? ನಾನು ಇಂಥದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ? ಸ್ವಜಾತಿಗೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಹಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಇದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆತನ ತಾರತಮ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾತ್ರವನ್ನು ಕರಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತ ಇದನ್ನೆ ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷಾಪದ್ಧತಿ ಬದಲಿಸುವತ್ತ ಇಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಉಗ್ರವಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂದರೆ ಟ್ರೈಮಿಸ್ಟರ್ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ, ತರಗತಿ ಹಾಜರಾತಿಗೂ ಅಂಕಕ್ಕಾಗಿ, ಪರೀಕ್ಷಾಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಒಂದು ಭಾಗ ಓದಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರೆಯುವ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಕ್ಕಾಗಿ, ಹೊಸ ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನಾಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ. ಆಕಸ್ಮಿಕದ ಲಾಟರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ– ಹೀಗೆ ಇವೇ ಅಂತ ಅಲ್ಲ ಇಂಥವು ಅಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೂ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಾಗಿ ದಲಿತ ಅಧ್ಯಾಪಕನೊಬ್ಬನು ಸವರ್ಣೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಅಂಕ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಆಯ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದಲಿತ ಅಧ್ಯಾಪಕನನ್ನೇ ಬಿಡದ ಈ ದಲಿತವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇನ್ನು ನಾವು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವರೊ ಎಂಬ ದಿಗಲಿನಲ್ಲೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ನೋದು ತಂತಾನೇ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದಿಗೆ ಗಂಗೋತ್ರಿಯೇ ಗೌರವದಿಂದ ನಡುಗುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲ್ಲ ಅಂತ ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೯೨/೫೧

ಆದರೆ ಇಂಥದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಒಬ್ಬನಿಗಾಗುವ ಬದಲು ಸಾವಿರಾರು ಜನಕ್ಕೆ ತಂತಾನೆ ಸಿಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಮೇಧಾವಿ ಶಾಸಕ ದಿವಂಗತ ಡಾ॥ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಯವರೂ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಕೆಲವು ಗೆಳೆಯರೂ ಸೇರಿದ್ದಾಗ "ಹುದ್ದೆ ದಲಿತರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಸವರ್ಣೀಯ ವಂಚನಾ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ" ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆತಂಕದಿಂದ ಚಿಂತಿಸಿದೆವು. 'ಮೀಸಲು ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಅಪರಾಧ' ಎಂಬ ಕಾನೂನಾಗಿಸಲು ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಈ ಕಾನೂನು ಇನ್ನೇನು ಜಾರಿಯಾಗು ವುದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಗೆಳೆಯ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ದಲಿತರ ದುರಂತ ವೆಂದರೆ ಡಾ॥ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ದಲಿತರಿಂದಲೇ 'ದಲಿತ ವಿರೋಧಿ' ಪಟ್ಟ ಬಂತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗದ್ದಲದಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಗದ್ದಲ, ಹೋರಾಟ ಅಂತ ಈ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದರೆ ಈ ಕಾನೂನು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೊ. ಇಂಥವನ್ನೂ ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಗದ್ದಲದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ– ಈ ಹಿಂದೆ ಗುಜರಾತ್ ಮೀಸಲಾತಿ ವಿರೋಧಿ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸವರ್ಣೀಯ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದಲಿತರ ಮೀಸಲಾತಿ ಪರವಾಗಿ ಧರಣಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದುದು ನಿಮಗೆ ಕಾಣಲಾರದು. ಹಾಗೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಗದ್ದಲದಿಂದಾಗಿ ಆ ಮೀಸಲಾತಿ ಪರವಾದ ಸವರ್ಣೀಯ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ "ಈ ದಲಿತ ಈ ಮೀಸಲಾತಿ ಸಾಕಪ್ಪ' ಅನ್ನಿಸುವಂತಹ ವಾತಾವರಣ ಉಂಟಾಗಿರುವುದೂ ನಿಮಗೆ ಕಾಣಲಾರದು

ಈ ಗದ್ದಲ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತೆ? ಡಾ॥ ಯು. ಆರ್ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಡಾ॥ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರ ಕರ್ತವ್ಯ ವಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೂ ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಾದ ಸಂಕಿರಣ ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ವಿವೇಕ ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರಿಗೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಇರಲಿ. ಡಾ॥ ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ ಪತ್ರಿಕೆಯು 'ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಂತ ದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲು ನೀತಿಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ವಿರೋಧ' ಎಂದು ತಲೆ ಬರಹ

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯು 'ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕರೆ' ಎಂದು ತಲೆಬರಹ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದಾದರೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲವೆ ? ಹೋಗಲಿ, ಈ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ತಲೆಬರಹದ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ'ದ ಒಳ ವಿವರದಲ್ಲಿ "ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ........ಈ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಲೇಜು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮೂಲಕ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಎಂಥ ಮೂರ್ಖರು ನಾವು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ. ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಕುರಿತ ನಮ್ಮ ಗಾಢ ಉತ್ಸಾಹ ಸಾಚಾತನದ್ದೋ ಅಥವಾ ಜನಪ್ರಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ." ಹೀಗೆ ಆ ವರದಿಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಹೀಗಂದರೆ ಅದು ಬೇಕು ಇದು ಬೇಡ ಅಂತ ಅಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಳವಳವು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ–'ಕೂಸನ್ನೂ ಚಿವುಟುತ್ತೀರಿ. ಜೋಗುಳವನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತೀರಿ' ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದರೆ, ಜೋಗುಳ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನೀವು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಈ ವಿಪರ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೊಣೆ? ಮೂಲ ಒಲವು ಒಂದೇ ಇದ್ದೂ ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇರಬಹುದಾದುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಒಲವು ಒಂದೇ ಇದ್ದು ವಿವರಗಳ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರತಿ ಭಟಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ? ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ನೀವೇ ಯೋಚಿಸಿ, ನೀವು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಿರಿ ?

ನನ್ನನ್ನೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಿಂದಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಫೇಲಾಗ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಬಹುತೇಕ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗತಿಯು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆಯೆ ? ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಸ್ನಾತಕಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಇದ್ದರೆ-ಅಂದರೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಒಂದೇ ಪಠ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಒಂದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಇದ್ದೂ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಡೊನೇಷನ್, ಮನೆಪಾಠ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲ

ದಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಸನಾದರೆ ಈ ಬಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪವಾಡವೇ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರ ಕೆಟಗರಿಗಳಿಗಿಂತ ದಲಿತರೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಮೀಸಲಾತಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕದ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣವಾದರೆ ಊಹೆಗೂ ನಿಲುಕದ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಲಾರದೆ ?

ಆದರೆ ಸಮಾನ ಸ್ನಾತಕಪೂರ್ವದವರೆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಗುವುದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಲಾಢ್ಯರು ದಲಿತರಿಗೆ(೧೫)ಫಿಫ್ಟೀನ್ ಬದಲು (೫೦)ಫಿಫ್ಟಿ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಡಲು ಬೇಕಾದರೆ ತಯಾರಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಲಾರರು. ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣವಾದರೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸಬೇಕಾದ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಅವರೇಕೆ ನನಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾರು ? ಸರ್ಕಾರವನ್ನೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಲಾಢ್ಯರೂ ಮತದವರೂ ಮೆಡಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ದಂಧೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರೆ? ಹೀಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ, ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಜೊತೆಗೂಡಿ ವ್ಯಾಪಕ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ವರ್ಷಾನುಕಾಲ ಮಾಡುತ್ತ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ನಡೆಯದಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಬಹುದು. ಇದು ಈಗ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಈ ಕಿಡಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾಳೆ ಆಗಬಹುದು. ಇದುವರೆಗೂ ಆಗಿರುವುದೆಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ?

ಮತ್ತೆ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಬಂದರೆ, ನಾವು ದಲಿತರು ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು–'ನೀನು ವಂಚಕ, ಅನ್ಯಾಯಕಾರ, ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ ಹೊರತು 'ದಲಿತ ಅನರ್ಹ, ದಡ್ಡ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಬೇಕು' ಅಂತ ಅಲ್ಲ. ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾದ್ದರಿಂದ ದಲಿತರ ಪ್ರತಿಭೆ ಟ್ಯೂಬ್ ಲೈಟಿನಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾದರೂ ಪ್ರಕಾಶವಾದುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹನೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ

ಮೀಸಲಾತಿ ಪಡೆದು ದಡ ಸೇರಿರುವ ನಾವು, ಮೀಸಲಾತಿಯೂ ಇನ್ನು ಮುಟ್ಟದ ದಲಿತರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವೇ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದರತ್ತಲೂ ನಾವೇ ಹೋರಾಡಬೇಕಾದ ನೈತಿಕತೆಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಇದೆ.

ಈ ಸರ್ಕಾರಗಳು ದಲಿತರಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಇದನ್ನು ನೂರು ಎಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಕಣ್ಣು ಕೆಕ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಾವು ಗದ್ದಲ ಮಾಡದೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಇರುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೇರಳದವರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಸಹನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡದೆ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಳಿದು ಮೀಸಲಾತಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಮುಟ್ಟದ ದಲಿತರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಸುವಂತಾಗುವುದು ನಮ್ಮ ವಿವೇಕದ ಕೈಲಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗೇ ಮೀಸಲಾತಿ ಒಳಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ನಾವೇ ಕಾರಣರಾಗಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ– ೧) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು 'ಸಾಲ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಂದರೆ ಇದರ ಎಳೆ ಹಿಡಿದೇ ಉದ್ಯೋಗದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ರೂಪಿಸಬಹುದು. (೨) ಮೀಸಲಾತಿ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರಲ್ಲೆ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಎಂಬ ಕಾನೂನಾಗಿಸಬೇಕು. (೩) ಬಡ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರಿಟ್ ಎಂಬುದು ಸವರ್ಣೀಯ ವಂಚನೆಯಾದರೆ 'ರೋಸ್ಟರ್ ಸಿಸ್ಟಂ' ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲ ನಿಗದ ಬಡ್ತಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕು. (೪) ಒಂದು ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ದಲಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸಿಗದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ತಪ್ಪಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ರೀಡರ್ ಹುದ್ದೆ ಮೀಸಲಾಗಿಸುವಂಥ ನೀತಿಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕು. (೫) ಅಂತರ್ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲೇ ಶೇಕಡ ಒಂದರಷ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ತಯಾರಾಗಬೇಕು–ಹೀಗೆ, ಇಂಥವು.

ಹೀಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತೂ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೆ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು. ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾಡಾಡಿ ಕಟ್ಟಿದ "ದೈಹಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲನಾದರೂ ಶೋಷಿತನ ನಿಜದ ಎದುರು ದೈಹಿಕ ಪ್ರಬಲನಾದ ಶೋಷಕ ತಂತಾನೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಾನೆ" ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗೋವಿನ

ಕಥೆಯು ಪಂಡಿತರಿಗೇ ಅರ್ಥವಾಗದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕೊ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದೆ ನಾವು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಇರುವ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಾನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ನನಗಾಗವ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಾಳ ಎಂಬಂತೆ ವಸ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ನನ್ನ ಸಮಾನರನ್ನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಣುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಅನ್ನಿಸಿಕೆಗಳು ನಿಮಗೆ ಸರಿಕಾಣದಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲು ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ○

ಬಹಳಷ್ಟು ಪಂಗಡಗಳು ತಮ್ಮ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಕೆಲವು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾನಸಿಕ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಸತ್ಯ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದ್ವೇಷಪೂರಿತ ದೊಂಬಿ, ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತವಾಗಿರುವ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ದಲಿತ ಜಾತಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದಾಗ ದಲಿತ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಸಹ ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದ್ವೇಷಪೂರಿತ ಕಟೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದವರು ಇವರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಮೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾನವ ಕುಲವೇ ನಷ್ಟಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಲಿತರ ಬುದ್ಧಿ ಕೌಶಲ ಹಾಗೂ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸುಖೀ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಬೇಕೆನ್ನುವವರೂ ಯಾವಾಗಲು ಅರಿತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಪರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಬಯಸದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸಮಾನತೆಯ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚಲ ನಡತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

— ಡಾ॥ ರಾಮಮನೋಹರಲೋಹಿಯಾ (ಸಮಾನತೆಯ ಅರ್ಥ)

ಅವಿಚಾರಿಯಾದ ವಿಚಾರವಾದಿ

ಆಚಾರ್ಯ ರಜನೀಶ್
ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ: **ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ**

ಭಗವಾನ್, 'ಕರೆಂಟ್' ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಲೇಖನ ವೊಂದರಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಅಬ್ರಹಾಂ ಕೋವೂರ್ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಹೇಳುವಿರಿ?

ಅದನ್ನು ಓದಿ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ತುಂಬಾ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಬರಹ ಅದು. ಆತ ಹೊಗಳಿರುವಷ್ಟು ಇನ್ನಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಖುಷಿ ಯಾಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೊಗಳಬಲ್ಲರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ.

ರಜನೀಶನೊಬ್ಬ ತಿಕ್ಕಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಆತ. ನಿಜ ಸ್ವಾಮಿ. ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತಿಕ್ಕಲುತನದ ಹೊರತಾಗಿ ದೇವರೆಡೆಗೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಸ್ಥಬುದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ತೋರುವವರು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಕರಾಗಬಲ್ಲರು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವವರು ಮಾತ್ರ. ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹದು. ನಾನು ತಿಕ್ಕಲ, ಬುದ್ಧನೂ, ಜೀಸಸ್ ಕೂಡಾ ತಿಕ್ಕಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಜೀಸಸ್ ಒಬ್ಬ ಹುಚ್ಚನೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಮಹಾವೀರ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತಲನಾಗಿ, ಆನಂದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಜನ ಅವನನ್ನು ಹುಚ್ಚನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ಆತನನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ, ನಗರಗಳಿಂದ ಓಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶತಮಾನಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ದೇವರ

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹುಚ್ಚನೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಬಹಳ ಸರಳ: ಆತ ಹುಚ್ಚನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹುಚ್ಚರು. ಅಂದರೆ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರು ಹುಚ್ಚರು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಇದನ್ನೊಪ್ಪರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹುಚ್ಚನೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಹಿತವಾದ ಮಾರ್ಗ.

ಆದರೆ ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ. "ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಅದನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ?" ಎಂದೊಬ್ಬ ವಾದಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಷಾ ಹೇಳಿದಂತೆ: "ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಅದನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸರಿಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ?" ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಮತ್ತು ಸರಿ ?–ಅಸಾಧ್ಯ. ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡದಾದಷ್ಟು ಸತ್ಯದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯ ಕೆಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಷ್ಟೇ ದೊರೆಯುವುದು. ಏಕೆ ? ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಹುಚ್ಚರಾಗುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ, ತಂತ್ರ, ವಾದಗುಣಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬಲ್ಲರು. ಬದುಕೆಂಬುದು ತರ್ಕವಲ್ಲ. ಅದರಾಚಿನದು.

ಅನುಭಾವಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ–ಇವರು ಅನುಭಾವಿಗಳಂತೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ–ಏನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ನಂಬಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ತಲೆತಿರುಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಈಗ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕೇಳಿ. ಅವರೀಗ ಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಆದರೆ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ (Limited but unconfined) ಜಗತ್ತಿನ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಶೂನ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳು ಅವಕಾಶ (Space)ದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಹಾಯ್ದುಹೋಗಬಲ್ಲವು ಎಂದು ಕೂಡಾ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಥವೀಗ "ಕ್ವಾರ್ಕ್" ಎಂಬ ಕಣದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಣದ ಮೂಲ ಗುಣ ಎಂದರೆ ಇಂತಹ ಮೂರು ಕಣಗಳು ಕೂಡಿದರೂ, ಆ ಕೂಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಳೆದುಹೋಗದೆ, ಅವುಗಳ ಒಟ್ಟು ತೂಕ ಅವುಗಳ ಯಾವುದೇ ಒಂದರ ತೂಕಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು.

ಇದು ಅಸಂಬದ್ಧ. ಸಾಮಾನ್ಯ ತರ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವರು: "ನಾವೇನು ಮಾಡುವುದು? ನಾವು ಅಸಹಾಯಕರು. ಅದು ಹಾಗೇ ಇರುವುದು. ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಲಾರೆವು. ನಿಜಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲತ್ವದ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕವೇನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅದು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹಾದಿ ಅದರದು". ಹೀಗಾಗಿ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇನು? "ನಾವೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡರೆ, ಜಗತ್ತೇ ಹುಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ."

ಹೌದು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅನುಭಾವಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ: "ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಉಳಿಯುವುದು ಪೂರ್ಣವೇ". ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದವರನ್ನು ಈಗ ಡಾ॥ ಕೋವೂರ್ ಹುಚ್ಚರೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ತೆಗೆದರೆ ಏನೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ! ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಣಿತ ಮತ್ತು ತರ್ಕ. ಆದರೆ "ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ತೆಗೆ. ಆ ಪೂರ್ಣ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಿನಗೆಷ್ಟು ಪೂರ್ಣಗಳು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅನುಭಾವಿಗಳು ಕೂಡಾ ನಿಜದ ಈ ತರ್ಕಹೀನತೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಗ್ಗರಿಸಿದ್ದಾರೆ,

ಈಗ ಈ "ಕ್ವಾರ್ಕ್" ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಹೇಳುವಿರಿ? ಇದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುವ ಸಂಗತಿಯೊಡನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನೊಡನೆ ಅಲ್ಲ. ಬಡಪಾಯಿ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಪ ಅನ್ನಬೇಕು. ಹಾಗೇ ಬಡಪಾಯಿ ಕೋವೂರ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ!

ನಾನು ತಿಕ್ಕಲನೇ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಲುಕದ ನಿಜವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಜಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಮನಸ್ಸೊಂದೇ. ಅದು ನಿಜವನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಷ್ಟೂ ನಿಜದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವೇ

ಅರಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹಠ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆಂದಿಗೂ ನಿಜ ದಕ್ಕಲಾರದು.

ಮನಸ್ಸು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಅದು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಳಕೆಗಳಷ್ಟೇ ಉಪಯುಕ್ತ. ಆದರೆ ಅಮಿತವಾದದ್ದರ, ಚಿರಂತನವಾದದ್ದರ ಒಳಹೋಗಲು. ಅಂತಿಮ ನಿಗೂಢತೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಲು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಳಸುವುದು, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಲು ಟೀ ಚಮಚೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದಷ್ಟೇ ವ್ಯರ್ಥ. ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ.

ಈಗ. ಕೋವೂರ್ ಅನುಭಾವಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಭೌತಜ್ಞರ ವಿರುದ್ಧ ಏನು ಹೇಳುವರೋ ? ಇಬ್ಬರೂ ಏಕೆ ಒಂದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರು ? ವಿಜ್ಞಾನ ಬೇರೊಂದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಅನುಭಾವಿಗಳೂ ಹಾಗೇ–ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವುದು ಒಂದೇ ಆವರಣವನ್ನು.

ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜಗತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದರೊಳಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ ? "ಜಗತ್ತು" ಎಂದೊಡನೆ ನಾವು ಏನೆಲ್ಲ ಇರುವುದೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದರೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ''ಜಗತ್ತು'' ಎಂದಾಗ ಅದರರ್ಥ ಪೂರ್ಣ, ಸರ್ವಸ್ವ. ಆದರೀಗ ಆ ಜಗತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ ನೀವು. ಯಾವುದ ರೊಳಕ್ಕೆ ಅದು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ? ಜಗತ್ತಿನ ಹೊರಗೆ ಏನೂ ಇರಲಾರದು. ''ಜಗತ್ತು'' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅದರಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬರ್ಥ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಅದರ ಹೊರಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಜಗತ್ತು ಯಾವುದ ರೊಳಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ? ನೀವು ''ಶೂನ್ಯದೊಳಕ್ಕೆ'' ಎಂದರೂ ಶೂನ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಹೊರಗಿದೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ಜಗತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು 'ಇರುವ' ಶೂನ್ಯದೊಳಕ್ಕೇ. ಅಂದರೆ ಶೂನ್ಯ ಎಂದರೆ ಬರೀ ಶೂನ್ಯವಲ್ಲ. ಏಕೋ ನೀವು ಜಗತ್ತೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಿಲ್ಲ!

ಹೌದು, ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ತಿಕ್ಕಲುತನದ್ದೇ. ಆದರೆ ಯುಗಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂಗಳು ''ಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ; ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದರೆ ಸದಾ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವಂತಹದು.

ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಧಿತವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ನಂಬುವುದಾಗಿ ಕೋವೂರ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ ? ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆಯೇ ? ನ್ಯೂಟ್ರಾನ್ ? ಪ್ರೋಟ್ರಾನ್ ? ಯಾವುದನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ ? ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ, ನ್ಯೂಟ್ರಾನುಗಳನ್ನೂ ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ, ಪ್ರೋಟ್ರಾನುಗಳನ್ನೂ ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಇವೆ. ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವು ಇವೆಯೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ? ಆದರೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಲ್ಲೆವು'' ಅನುಭಾವಿಗಳೂ ಹಾಗೇ ಹೇಳುವುದು, ''ದೇವರನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲೆವು.''

ಜಗತ್ತು ಎಷ್ಟು ಅರಿವಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಕಾಣಲಾರಿರಾ ? ಪೂರ್ಣವನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಅಗಾಧ ಅರಿವನ್ನು ನೀವು ಕಾಣಲಾರಿರಾ?

ಜಗತ್ತು ಅರಿವಿನಿಂದ ತುಂಬಿದೆ ಎಂದು ಅನುಭಾವಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಏನನ್ನೋ ನಾನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನರ ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ: ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆ ಎಂಬುದು ''ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಗಳ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳು ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮದೊಳಗಡಗಿರುವ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಅರಿವಿನ ಒಂದು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಪ್ರತಿಫಲನ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಬೆರಗು''

''ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಅರಿವು''! ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವರು ಜೇಕಬ್ ಬಾಮೆ ಅಲ್ಲ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅಲ್ಲ. ರಜನೀಶನೂ ಅಲ್ಲ; ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್! ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಅತಿ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾದದ್ದೆನ್ನಿಸಿಬಿಡುವಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ ಅರಿವು! ಜಗತ್ತು ಅಂಥ ಆಳದ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ; ಆ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಕತೆ ಇದೆ, ಜಗತ್ತು ಸತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖತನದ್ದಲ್ಲ, ಅರಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಭೌತಸಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತೆ ಭೌತಾತೀತ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಭೌತ ವಿಜ್ಞಾನಿ

ಗಳೀಗ ಪರಮಾಣುಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿದಾರನಾದ ಒಬ್ಬ ವೀಕ್ಷಕನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ. ಆಧಾರೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಧರ್ಮ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ೧೯೨೭ರಲ್ಲಷ್ಟೇ" ಎಂದು ಎಡ್ಡಿಂಗ್‌ಟನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೋವೂರ್ ಆಗಿನಿಂದೀಚೆಗೆ ಬದುಕಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎಡ್ಡಿಂಗ್‌ಟನ್ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವರು. ''ಜಗತ್ತಿನ ವಸ್ತು ಮಾನಸಿಕ ವಸ್ತುವೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವೂ ನಮಗೆ ಆರಂಭವಾಗದೆ, ಜಗತ್ತು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ''

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿದೆ, ಅಪೂರ್ವ ಅರಿವು ತುಂಬಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಶಾಖೆ–ಅಣು ಜೀವವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾವಯುವ ಜೀವದ, ನಮ್ಮ ಮಾಂಸದ "ವಸ್ತು" ನಿಜವಾಗಿ "ಮಾನಸಿಕ ವಸ್ತು" ಎಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಎಡ್ಡಿಂಗ್‌ಟನ್, ಜೀನ್ಸ್, ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್, ಶ್ರೋಡಿಂಜರ್ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವರು. ಆದರೆ ಪಂಡಿತ ಡಾ॥ ಕೋವರ್ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಅವರು ಓಬೀರಾಯನ ಕಾಲದ ವಿಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಓಬೀರಾಯನ ಕಾಲದ ಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು.

ಈ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನಿಯಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನು ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ವಿಜ್ಞಾನಿ ಡೇವಿಡ್ ಫಾಸ್ಟರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಇನ್ನಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನವಾಗುವುದು" ಈ ಉತ್ತರ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ಅನುಭಾವಿಗಳೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯೆಡಗೆ........ ಅಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆಯೆಡೆಗೆ....ತಮಸೋಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯಾ........ಜಗತ್ತಿನ ಒಡೆಯನೇ ಕತ್ತಲಿನೆಡೆಯಿಂದ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ನಡೆಸು....

"ದೇವರಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದರೆ ಏನರ್ಥ? ಜಗತ್ತು ಅರಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದಷ್ಟೇ ಅರ್ಥ, ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವರನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಕೂಡಾ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ದೇವರನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಾದರೆ ಆತ ದೇವರಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಾ

ಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು....ಆಗ ದೇವರೆನ್ನುವುದೇ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವರು ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ; ಕನಿಷ್ಟ ನಾನಂತೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

"ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಒಳತಿರುಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಎಂಬ ಮೂರ್ಖ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರಜನೀಶರದು" ಎಂದು ಕೋವೂರ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮೂರ್ಖ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ, ಕ್ರಿಸ್ತ, ಕೃಷ್ಣ, ಲಾವೋತ್ಸೆ, ಚುವಾಂಗ್‌ತ್ಸು, ಝರತೂಷ್ಟ್ರ, ಮಹಮದ್ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಖರೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಅರಿವಿನ ಅತ್ಯಂತ ಒಳ ಆವರಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದೆಂದು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೌನದ ಯಾವ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತೀಯೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಅರಿವು ಅಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳತೊಡ ಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅನಾವರಣವೇ ದೇವರ ಅನಾವರಣ. ನಾನು ನನ್ನ ಒಳ ತಿರುಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನನಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನವಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಒಡಮೂಡಿರುವುದೇ ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಇದ್ದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಅರಿವು ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರಿವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಜೀವ ಎನ್ನುವುದು ರಸಾಯನಿಕಗಳು; ಜೀವ "ಆಮ್ಲಜನಕೀಯ ರಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆ (**Oxidization**) ಯಿಂದಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ........ಈ ರಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ನನ್ನ ಉಸಿರಾಟ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಪರಿಚಲನೆಯಿಂದಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಇದು ಉರಿಯುವ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಲ ಇಂಗಾಲಗಳ ದಹನದಿಂದಾಗಿ ಆಗುವ ಶಾಖ ಮತ್ತು ಬೆಳಕುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೇನೂ ಅಲ್ಲ" ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅವರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಉರಿಯುವ ಮೇಣದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಉರಿಯುವ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿಲ್ಲವಂತೆ! "ಇರಬಹುದೇನೋ" ಎಂದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಚೋದಿತವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಉರಿಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಕೋವೂರ್‌ರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆ....ಆಹಾ ಏನು ಆಟಾಟೋಪ! ನನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದರಲ್ಲಿ ಆತನ ಶಬ್ದಕೋಶವೆಲ್ಲಾ ಬರಿದಾಗಿ ಹೋಯಿತು... ಅದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ರಸಾಯನಿಕಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವ ಒಡಮೂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಆ ರಸಾಯನಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಅರಿವು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಒಡಮೂಡೀತು ? ಜೀವ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ ಆಮ್ಲಜನಕೀಯ ರಸಾಯನ ಕ್ರಿಯೆ, ಉಸಿರಾಟ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ॥ ಕೋವೂರ್. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಬಲ್ಲಿರಲ್ಲವೆ ? ಬೌದ್ಧರು ಯುಗಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವನ್ನು ನೀವು ಗಮನಿಸಬಲ್ಲಿರಿ, ನಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ! ಹಾಗೇ ಇವೆರಡರ ನಡುವಣ ಅಂತರ ವನ್ನು ಕೂಡಾ. ಈ ಉಸಿರಾಟದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಿಂದೆ ಖಂಡಿತ ಯಾರೋ ಇದ್ದಾರೆ; ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನವಾದ ಸಾಕ್ಷಿದಾರನೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಧ್ಯಾನ-ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು, ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುವವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು. ಜೀವ ರಸಾಯನಿಕಗಳಿಂದ, ಆಮ್ಲಜನಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬಾಳುತ್ತದೆ ಎಂದರೂ ಒಂದಂತೂ ಖಂಡಿತ: ಜೀವ ಇವುಗಳಿಗಿಂತ, ಈ ವಸ್ತು, ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು-ಇದು ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆ, ಅರಿವಿನ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು.

"ರಜನೀಶರಂತೆ, ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲ್ಪಡದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಡುವ ಮೂರ್ಖ ನಾನಲ್ಲ. ಜಗತ್ತೆಂದರೆ ಸಮಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ. ವಸ್ತು, ಶಕ್ತಿ. ಸಮಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಆದಿ ಅಂತ್ಯಗಳೆಂಬುದಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೋವೂರ್. ಆದರೆ ದೇವರು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂದು ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ? ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಜಗತ್ತೇ ದೇವರು; ಚಿತ್ರಕಾರ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಿಲ್ಲ-ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಗದು. ನರ್ತಕ ನಿಲ್ಲದಾಗ ನರ್ತನ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ನರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಆತನನ್ನು ನರ್ತಕನೆನ್ನಬಹುದೇ ? ಇಲ್ಲ. ನರ್ತನ ಹಾಗೂ ನರ್ತಕ ಅಭಿನ್ನ. ದೇವರೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಲ್ಲ, ಸೃಷ್ಟಿ ಶೀಲತೆ, ಸೃಷ್ಟಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ. ಅದೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಅದೊಂದು ಚೇತನ, ನದಿಯಂತೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು, " 'ಅಸ್ತಿತ್ವ' ಎಂದರೆ ಸಾಲದೆ ? ದೇವರೆಂಬುದನ್ನೇಕೆ ತರಬೇಕು ?" ಆಯಿತು, ನಿಮಗೆ ಆ ಶಬ್ದ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ''ಆ ಶಕ್ತಿ'' ಎನ್ನಿ ಬೇಕಾದರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಶಬ್ದ ಬಳಸುವುದು ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿ, ಆ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಂದರೆ ಅದು ಬರೀ ಮೈಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಒಳತನವಿದೆ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಗಮನವಿದೆ, ಆತ್ಮವಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಮಾತ್ರ. ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅರಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಸಾಕು. ದೇವರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬಹುದು. ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರರೂ ಹೀಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಕೋವೂರರಿಗೆ ಈ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದು ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ– ವಸ್ತು, ಶಕ್ತಿ, ಸಮಷ್ಠಿ (Space) ಹಾಗೂ ಕಾಲ. ಆದರೆ ಕೋವೂರ್ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಏನೂ ಓದಿದಂತೆಯೇ,ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಧಿತ ವಾಗಿದೆ. ''ದೇವರು ಸತ್ತ''ನೆಂದು ನೀಟ್ಸೆ ಸಾರಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸತ್ತಿರುವುದು ವಸ್ತು. ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ವಸ್ತುವಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ವಸ್ತುವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ; ಇರುವುದು ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ "ವಸ್ತು" ಎಂಬುದು ಏನು ? ಅದು ಸಾಂದ್ರೀಕೃತವಾದ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ. ವಸ್ತು ಕೇವಲ ಗೋಚರಿಕೆಯದು. ಘನತ್ವ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಅದು ಗೋಚರಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಹಿಂದೂಗಳು ಇದನ್ನು ''ಮಾಯೆ'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯೆ ಎಂದರೆ ಗೋಚರಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುವಂಥದು. ವಸ್ತುವೆಂಬುದು ಮಾಯೆಯೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ್ದು. ಬುದ್ಧ, ನಾಗಾರ್ಜುನರೂ ಹೇಳಿದ್ದುದು. ವಸ್ತು ಒಂದು ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ ಇದ್ದಂತೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಅದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದೆ.

ವಸ್ತುವಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅ–ವಸ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆಂದರೆ ಅದು ಸ್ಥಿರತೆ ಹಾಗೂ ಘನ ತ್ವದ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪಂಖವನ್ನು ಬಹು ವೇಗವಾಗಿ, ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಎಂದರೆ, ಅದರ ಹಲ್ಲುಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣದೆ, ಅವುಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದಂತೆ. ನೀವು ಪಂಖವನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಬಲ್ಲಿರಾದರೆ, ನೀವು ಆ ಪಂಖದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಚಲನೆಯ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕೂಡಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಬೆಳಕಿನ ಕಣ ಒಂದು ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ

೧೮೬,೦೦೦ ಮೈಲಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ವೇಗ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳ ವೇಗ. ನೀವು ವಸ್ತುವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳು ಈ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಆವರಣದೊಳಗಿನ ಖಾಲಿತನ ನಿಮಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಗೋಡೆ ಗಟ್ಟಿಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ; ಅದರ ತುಂಬಾ ಬರೀ ಆವರಣ–ಸಮಷ್ಠಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಷ್ಟು ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಂಗಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕಿತ್ತಲೆ ಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಸುಕಬಹುದಾದಷ್ಟು ಅದು ಬರೀ ಬುರುಗಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಬುರುಗೇ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬರೀ ಆವರಣ; ಸಮಷ್ಠಿ ಅಷ್ಟೊಂದಿದೆ–ಇಡೀ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಬಿಡುವಷ್ಟು ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಕುಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಕಣಗಳೂ ವಸ್ತುವೇನಲ್ಲ. ಅವು "ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನುಗಳು"–ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಕೋವೂರ್ ತರದ ಜನರು "ವಸ್ತು"ವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ. ಸಮಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ. ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲವು ಸಮಷ್ಠಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲಾರದ್ದು; ಅದು ಸಮಷ್ಠಿಯ ಒಂದು ಆಯಾಮ. ಅದಕ್ಕೇ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ "ಸಮಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಕಾಲ"ದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆತ ಬಳಸುವುದು "ಸಮಷ್ಠಿಕಾಲ" ಎಂಬ ಏಕ ಶಬ್ದವನ್ನು. ಹೀಗಾಗಿ ಈಗ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ; ಕಾಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಉಳಿದದ್ದು ಎರಡೇ ಎರಡು: ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಷ್ಠಿ. ಈ ಸಮಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗಿರಿಸಲು ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆಯ (Intelligence) ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಪೂರ್ವ ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವೆರಡೂ ಜೊತೆಗೆಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರನ್ನೇ–ಸಮಷ್ಠಿ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲೀನತೆ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ–ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು. ಹಿಂದೂಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಖ್ಯರು, ಸತ್ವ, ರಜಸ್, ತಮಸ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರೈಸ್ತರು ದೇವರೆಂಬ ತಂದೆ, ಕ್ರಿಸ್ತನೆಂಬ

ಮಗ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಪಿಶಾಚಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸತ್ಯದ ಮೂರು ಮುಖಗಳು. ಆ ಸತ್ಯವೇ ದೇವರು. ನರಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಡೇವಿಡ್ ಫಾಸ್ಟರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ದ್ರವ್ಯರಾಶಿ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ಕಾಂತತೆ, ಸಮಷ್ಟಿಕಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನಂದರೇನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.... ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಗೂಢವಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ ......ಮೂಲತಃ ಅದು ಜ್ಞಾನಾತೀತವೆನ್ನಿಸಹತ್ತಿದೆ". ಈ ಜ್ಞಾನಾತೀತ ಅಂಶವನ್ನೇ ನಾನು ದೇವರೆಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ವಸ್ತುವಂತೆ ವಸ್ತು. ಏನದು ವಸ್ತು ? ವಸ್ತುವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ. ನಾವು ವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅಲೆಗಳು ಅಥವಾ 'ಕ್ವಾಂಟ್' ಅಂತೆ. 'ಕ್ವಾಂಟಮ್' ಎಂಬುದೊಂದು ನಿಗೂಢ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಅದು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಬಿಂದು ಹಾಗೂ ರೇಖೆಯಂತೆ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಅಸಂಬದ್ಧ, ಅತಾರ್ಕಿಕ ಹಾಗೂ ವಿಚಿತ್ರ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದಲ್ಲವೆ ? ಇವು ಎಂತಹ ಅಲೆಗಳು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ "ಸಂಭವನೀಯತೆಯ ಅಲೆಗಳು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಅಂದರೆ 'ಯಾವುದೊಂದರ' ಅಲೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇ ನಿಗೂಢ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಅಲ್ಲವೇ ?

ನಾವು ಯಾವುದೊಂದರ ಬಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಆಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸ ತೊಡಗಿದರೆ ದೇವರು ನಮಗೆ ಎದುರಾಗೇ ತೀರುವನು, ಏಕೆಂದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಆಳವೇ ದೇವರು. ಬಂಡೆಯ ಒಳ ಆಳವನ್ನು ಹೊಗಿರಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರು ಎದುರಾಗುವನು. ಸ್ವತಃ ನಿಮ್ಮ ಒಳಕ್ಕೇ ನೀವು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಹೊಗಿರಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರು ಎದುರಾಗುವನು. ನಾವು ಯಾವುದೊಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೋದರೆ ಉತ್ತರ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದರ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಉತ್ತರ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ "ನಾನು ಯಾರು?" ಎಂಬುದು. ಇದೇ ಝೆನ್ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ 'ಮಂಡಿಗೆ' (Koan). ಇದುವೇ ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲ.

ಕೋವೂರ್ ಅವರಿಗೆ ಧ್ಯಾನವೆಂದರೇನೆಂದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಮ್ಮೋಹಿನೀ ತಂತ್ರ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಸಮ್ಮೋಹಿನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಸಮ್ಮೋಹಿನಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೆ, ಧ್ಯಾನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೋವೂರ್‌ಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಲಿ ? ಇದು ಅನುಭವ. ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅಪರನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಿ ? ಅವರು ಸ್ವತಃ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿಯೇ ಅರಿಯಬೇಕು. "ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಯೋಗಿ ಎದ್ದಿರುತ್ತಾನೆ" ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಗೀತೆ. ಒಮ್ಮೆ ಆನಂದ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಕೇಳಿದ: "ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲೂ ಜಾಗೃತರಾಗಿರುತ್ತೀರೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲ ?'' ಅದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ: "ಹೌದು, ದೇಹ ನಿದ್ದೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮನಸ್ಸೂ ನಿದ್ದೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ನಾನು ಎದ್ದಿರುತ್ತೇನೆ" ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಆಧುನಿಕ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರವಿರುವ ಒಂದು ಎಳೆಯಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನ ಸದಾ ಎಚ್ಚರ ವಿರುವ ಈ ಎಳೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋವೂರರ ಪ್ರಕಾರ ಧ್ಯಾನ ಎಂದರೆ ಚಿತ್ತವೈಕಲ್ಯವಂತೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬುದ್ಧ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಶಂಕರ, ವಸುಬಂಧು, ಬೋಧಿಧರ್ಮ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿತ್ತವಿಕಲರೇ. ಹಾಗಾದರೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತರು ಯಾರು ? ಹಿಟ್ಲರ್ ? ಮಾವೊ ? ಚೆಂಗೇಸ್ ಖಾನ್ ? ತೈಮೂರ್ ? ನಾದಿರ್‌ಷಾ ? ಬಹುಷಃ ಕೋವೂರ್ ಧ್ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಓದಿಲ್ಲ ಕೂಡಾ. ಓದಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನಿಂದ ಓದಿರಬಹುದಷ್ಟೆ.

ಕೋವೂರ್ ಆತ್ಮದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಆತ್ಮ ಎಲ್ಲಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಸೂಫಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ? ಅದನ್ನು ಆರಿಸಿದಾಗ ಆ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ? ಹೋಗುವುದು; ಬರುವುದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ನಾವು ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಒಡಮೂಡು ತ್ತೇವೆ ಮತ್ತೆ ಅದರೊಳಕ್ಕೇ ಲೀನವಾಗುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತೆ ಮೂಡುತ್ತೇವೆ, ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತೇವೆ. ಲೋಕವೆಂಬುದು ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಉಬ್ಬರವಿಳಿತ. ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಆತ್ಮವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇ ಗೌತಮಬುದ್ಧ ಸಾರಿದ್ದು. ಆತ್ಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಯೆಂಬ ಪೊರೆಯನ್ನು–ಅಹಂಕಾರವನ್ನು–ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಾ. ಆಗ ನಾನು–ನೀನೆಂಬುದು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇರುವುದು ದೇವರು, ದೈವೀಕ ಬದುಕು, ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮಾತ್ರ.

"ದೇವರಿಲ್ಲದ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನು ?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ

ಕೋವೂರ್ "ಮುಗ್ಧ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕಲಿತಿರುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವುದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗಳಿಗೆ – ರಸಾಯನಿಕಗಳು, ರಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ–ಕಲಿಸುವುದೇ ? ಅವನ್ನು ಪಾರುಮಾಡುವುದೇ ? ಒಂದು ಬತ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ನಷ್ಟ ? ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೇಣ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ....ಇಂತಹ ಅಸಂಗತ ಹುಚ್ಚು, ತಿಕ್ಕಲು ಕೆಲಸವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಕೋವೂರ್? ನನಗೇನೋ ಇದು ಅಂತಹ ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸವಾಗೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ! ○

(ಕೃಪೆ: The First Principle: Talks on Zen)

ಒಂದು ಝೆನ್ ಕಥೆ

ಹೊಗೆನ್ ಎಂಬ ಚೀನೀ ಝೆನ್ ಗುರು ದೂರದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೇ ಒಂದು ದಿನ ನಾಲ್ವರು ಸಂಚಾರಿ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ಬಂದು ಮೈಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಬೇಡಿದರು.

ಅವರು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜ್ಞಾತೃತ್ವ (ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠಜ್ಞಾನ) ಮತ್ತು ಜ್ಞೇಯತ್ವ (ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನ) ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಹೊಗೆನ್‌ಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆತನೂ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ; "ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗೆ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವಿರೋ ಅಥವಾ ಹೊರಗೆ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಿರೋ ?"

ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷು ಚಿಂತಿಸಿ ಹೇಳಿದ: "ಬೌದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂರ್ತೀಕರಣವೇ ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಲ್ಲು ಇರುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಡೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳುವೆ".

ಆಗ ಹೊಗೆನ್ "ಹಾಗಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ತಲೆ ತುಂಬಾ ಭಾರವಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದ. ○

ನಿರಂಜನರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ:

ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳು

● ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕವು ಕಡೆಗೂ ನಿರಂಜನರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ದುಡಿಮೆಗಾಗಿ ತಕ್ಕನಾದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಕನ್ನಡದ ವಿಮರ್ಶೆ ಸರಿಯಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರೆಂದೊಡನೆ ಅನಕೃ ಮತ್ತವರ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಕೃತಿಗಳು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಧೂಳೇ ಕಣ್ಣೆದುರು ಕವಿದುಕೊಂಡು, ಆ ಅಬ್ಬರ–ವಿವಾದಗಳ ನಡುವೆಯೂ ತಣ್ಣಗೆ ಬರೆದ ನಿರಂಜನರ ಕೃತಿಗಳು ಮುಸುಕಾಗಿಬಿಟ್ಟವು. ತಮ್ಮ ಸಹ ಲೇಖಕರು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿದಾಗಲೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಖಚಿತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡ ನಿರಂಜನ. ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ಬರೆದವರು. ಆದರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಯಾವ ಟೀಕೆಗೂ ಲಾಯಕ್ಕಾದವರು ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ಬಂದಿತೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನೇ ಕಸಬರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಿಹಾಕುವಂತೆ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಮಾಡಿ ನೋಡುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನೂ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ತೋರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಂಡಾಯದವರು ಕೂಡ, ತಮ್ಮಂತೆ ಎಡ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ನೆಮ್ಮಿದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಾದ ಕೆಲವರು, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದಾರಿ ಸವೆಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಣಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರನ್ನು, ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರಂಜನ–ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠಗಳಿವೆ. 'ಪಾಠ' ಅಂದರೆ ಅವರ ಸಾಧನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಎಡವಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಕೂಡ.

ಅನಕೃ ನಂತರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರು ಕಳೆದ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಮೃತ್ಯು ವಶರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನರದು ಕೊನೆಯ ಸರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾವು, ಮೃತ್ಯುವಶರಾದಮೇಲೆ ಸಲ್ಲದ ಉದಾರತೆಯನ್ನೇನೂ ತೋರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ–ಈಗ ನಮಗೆ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿರುವಂಥ–ಎಷ್ಟೋ ಅರಕೆಗಳಿಗೆ, ಅವರು ಬಾಳಿ–ಬರೆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳೂ, ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ, ಏಕೀಕರಣ ಚಳುವಳಿ, ಹಿಂದೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸೊಕ್ಕೇರಿ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕ್ರಿಯಾನಿರತವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿ, ಅಖಿಲಭಾರತ ಚಳುವಳಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿತೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ತನ್ನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಖಚಿತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನೀರಿಗಿಳಿದಿದ್ದ ಅವರ ದೋಣಿಯು, ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ನಾವಿಕರ ಒಳಜಗಳ ಗಳಿಂದಲೂ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಂದ ನುಗ್ಗಿಬಂದ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹಾಯುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೋ ತಲ್ಪಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಂಥ ಹೊಯ್ದಾಟಗಳ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ, (ಆಮೇಲೂಕೂಡ) ತಲುಪಬೇಕಿದ್ದ ಗುರಿಯಿಂದ ಕಣ್ತೆಗೆಯದೆ ಕೈಲಿದ್ದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಕದೆ ಇದ್ದವರೆಂದರೆ ನಿರಂಜನರೇ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಷ್ಟು ವಾದವಿವಾದಗಳನ್ನು, ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅನಕೃ, ತರಾಸು ಅವರಂತೂ ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲಕ್ಕೇ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ನೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಭಿಡೆಯಿಂದ ತಲ್ಪಿದರು. ಮೊದಮೊದಲಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಅಂಟಿದ್ದ 'ಕಳಂಕ' ವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಅನಕೃ, ತರಾಸು ಅವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ತುದಿಯನ್ನು ಅತಿಯನ್ನು ತಲ್ಪಿದರು. ('ದುರ್ಗಾಸ್ತಮಾನ' ಬರೆಯುವ ಮೊದಲು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಲು ತರಾಸು ಎಲ್ಲಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು.) ಶಿಬಿರದ ಒಳಗಡೆ ಈ ವೈರುಧ್ಯವಾದರೆ, ಹೊರಗೆ ತಲೆಹಾಕಿದರೆ ನವ್ಯರ ದಾಳಿ! ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಈಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭಿನ್ನಮತೀಯರಾಗಿರುವ ಈ ನವ್ಯರು ಅಡಿಗರ ದಂಡನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು 'ರಾಜಕೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ'ವೆಂದು ದೊಣ್ಣೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ

'ಜರಿಪೇಟದವರು ರಾಜಸೇವಾಸಕ್ತರು' ಎಂದು ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರ್ವೋದಯದ ಹಿರಿಯರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಅವಕೃಪೆ ಬೇರೆ. ಇಂಥ ಕೋಲಾಹಲ ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನರು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ, ತಾತ್ವಿಕಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚರ್ಚೆಗಳು ('ಬುದ್ಧಿಭಾವಬದುಕು') ಏಕಾಂಗಿ ಹೋರಾಟದ ಅಪೂರ್ವ ದಾಖಲೆ ಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆ ಕಂಡರೆ ಹೊರಗಿನವರಿಗಿಂತ 'ಒಳಗಿನವರು' ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನಾಹುತಗಳೇ ನಿರಂಜನರಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದವು. ಹಿರಿಯೂರಿನ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅನಕೃ ದೇವೀ ಉಪಾಸಕರೊಬ್ಬರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದರು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಭಾರಧ್ವಾಜರು ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗುರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮಾತ ನಾಡಿದರು! ನಿರಂಜನ–ಕಟ್ಟಿಮನಿ ಎದುರು ಅನಕೃ–ತರಾಸು–ಈ ಗುಂಪುಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜಗಳಗಳು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ; ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರಂಜನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದರು. ನವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರತಿಗಾಮಿಯಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವಿದೆ' ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ– ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಗಾಳಿಯ ಉರುಬು ತಗ್ಗಿ ನವ್ಯವು ವರ್ಧಮಾನಗೊಂಡಮೇಲೂ–ಅವರು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗಿದ್ದು, 'ಚಿರಸ್ಮರಣೆ' (೧೯೫೬) 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' (೧೯೭೬) ಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, (ನವ್ಯದಲ್ಲದವರ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಕುಸಿದುಹೋಗು ವಂಥ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ–ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದ ಆ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ) ನಿರಂಜನರು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಅಚಲ ವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂರು ದಶಕಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ದಾಟಿದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಮಹಾಸಂಕರ ನಡೆದ ದಶಕಗಳಿವು -ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಲವತ್ತರ ದಶಕಕ್ಕೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಫ್ಯಾಸಿಸಂ ನಾಜಿಸಂಗಳ ವಿರೋಧ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಹೋರಾಟದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ತಾತ್ವಿಕ-ಶತ್ರುವಿನ ವಿರುದ್ಧ (ರಷ್ಯಾದ ಜತೆ) ತಮ್ಮ ನಿಜ ಶತ್ರುವಾದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯಾದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರುದ್ಧ ಚಳುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು, ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ನಿಂತು ಫ್ಯಾಸಿಸಂವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕಾದ ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ (ಇದು ಗಾಂಧಿಗೂ ಎದುರಾಗಿತ್ತು) ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು ಹಿಟ್ಲರ್ ವಿರೋಧಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚುಗಮನ ಕೊಟ್ಟರು. (ಆದರೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಗಾಂಧಿಯ

ದೇಶೀ ಚಳುವಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು). ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು ಬಂಡಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾದುಬಂದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಿದೆ. ಇಂಥದೇ ಸ್ಥಿತಿ, ಜಾಗತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಬಂಡಾಯಕ್ಕೂ ಬಹುಶಃ ಈಗ ಬಂದಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾತೆಂದರೆ, ಬಂಡಾಯದಂತೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲವು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳ ಅಪಮಾನಿತ ಜನರ ಸಂಘಟನೆಯೋ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದಲೇ ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯು ವ್ಯಾಪಕ ನೆಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೋರಾಟವಾಗದಿರಲು ಇದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಕೆಲವರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಒಲವಿನಿಂದ ಇದು ಮೂಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಡೆಕಡೆಗೆ ಅನಕೃ 'ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಟ್ರೂಪನ್ನರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಕೌರ್ಯ'ಗಳಿಂದ (ಎಂದು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ; ವಾಸ್ತವವೆಂದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎನ್ನುವಂಥದ್ದು ಎಂದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.) ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ವಿರೋಧ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಪಾರ್ಟಿ ಮತ್ತು ಇಸಂಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಪಾರ್ಟಿ ಕುರಿತಂತೆ ನಿರಂಜನ ಕೂಡ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಅವರು ದೂರ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಕೂಡ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೂರವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ. 'ಪಾರ್ಟಿಶಿಸ್ತು'ಗಳಿಗೊಗ್ಗದ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಪಾರ್ಟಿಗೋ ಇಸಂಗೋ ನಿಷ್ಠೆಯುದಲ್ಲ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಈ ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ತಾತ್ವಿಕ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಬದುಕನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು ? ಎಂಬುದು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು:

ಹಾರುವ ಶಾಮುಭಟ್ಟರಿಲ್ಲದೆ ರಂಗೇಗೌಡ ಪೈರು ನೆಡುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಂಗೇಗೌಡ ಪೈರು ನೆಟ್ಟಹೊರತು ಭಟ್ಟರೂ ಕೂಳು ಕಾಣುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಂಗ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಹಳ್ಳಿ ರಣಭೂಮಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

(ಪು. ೮೧)

'ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ'ದಲ್ಲಿ ಅನಕೃ, ಸಂಘರ್ಷಹೀನವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ, ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯಿದು. ಈ ಸಾಮರಸ್ಯ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ಈ 'ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ' ಸ್ಥಗಿತ ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಲೇಖಕ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅನಕೃ ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಬೇರುಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರ ದಾಯಿಕ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಭೂಮಾಲೀಕರು ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ದವಸ ಹಂಚುವುದನ್ನು ಅವರು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ವೈಭವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂರಹಿತರ ಬಗ್ಗೆ. ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನಿಸ್ಟ್ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿಟ್ಟು ('ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ') ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪಾಳೆಗಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ದಲಿತರ ಭೂ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ('ಹರಿಜನಾಯಣ') ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ತಾತ್ವಿಕ ಗೊಂದಲಗಳ ಸಂಕೇತ ವಾಗಿದೆ. 'ಗಾಂಧಿ ನಮ್ಮ ನಾಯಕ, ಲೆನಿನ್ ನಮ್ಮ ಗುರು' ಎಂಬ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಸಂಘದ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಗೊಂದಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧೀ ವಾದ ಮತ್ತು ಲೆನಿನ್ ವಾದಗಳ ಜಗ್ಗಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಲೆನಿನ್ ಕಡೆ ಉಳಿದರೆ, ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ಅನಕೃ ಗಾಂಧೀಕಡೆ ಬಾಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದಂತೆ ಹೇಳುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಾಟವಿದೆ. ಗಾಂಧೀ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಜನರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯ ಗ್ರಾಮಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ ಭೂರಹಿತರ ವಿರೋಧಿ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಭೂ ಮಾಲೀಕರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದು ನಗರಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಹೊಯ್ದಾಟಗಳು ಶೇಖರ ('ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ') ಚಂದ್ರಣ್ಣರಲ್ಲಿ

('ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ') ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಚಂದ್ರಣ್ಣ ಕೊನೆತನಕವೂ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬ. ಕ. ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ ಗಾಂಧೀವಾದದ ಬೀಸಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದುದು. (ನಿರಂಜನ ಮಾತ್ರ ಇವಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ) ಗಾಂಧಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಂದು ಭಾರತದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳೂ ನಂಬಿದ್ದ ಕಾಲ ತಾನೇ ಅದು ?

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಗಡ ಸಮತಾವಾದವೂ ಬರಬೇಕು. ಸಮತಾವಾದ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉಪಯೋಗ ಇಲ್ಲ. **(ಪು. ೧೬೨ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ")** ಎಂದು ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ನಾಯಕರು ಯೋಚಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ "ಸಮತಾವಾದವೂ" ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅರಿವೂ, ಹಾಗೇ ಬದಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀವಾದ ಮತ್ತು ಸಮತಾವಾದಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಇದೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಗಾಂಧೀಪ್ರಣೀತ "ಟ್ರಸ್ಟೀಶಿಪ್" ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ, ನೆಹರೂ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. (ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಕಥೆ) ಇತ್ತ ಅನಕೃ-ತರಾಸು ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಮಾಲೀಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಾಂಧಿಯ 'ಟ್ರಸ್ಟೀಶಿಪ್' ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವರೇನೂ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರಂತೆ ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಳ್ಳುವ ರಿಸ್ಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ. ಆರಾಮವಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರು.

ನಿರಂಜನ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ, ಪಕ್ಕಾ ವರ್ಗ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ; ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯು ಪೂರಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗದ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಜೀವಂತವಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವರ್ಗ ಕಲ್ಪನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಹಜವಾಗೇ ಕಾಣುವುದು. 'ಚಿರಸ್ಮರಣೆ'ಯಂಥ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಈ ಗುಮಾನಿಯು ಉಳಿದು ಕಾಡುತ್ತದೆ. – "ಈ ಆದರ್ಶ ವರ್ಗಸಂಘಟನೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ನಿಜವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ" ? 'ಮದರ್' ನಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಕಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನಿಸುವಂತೆ, ಇಲ್ಲೂ ಸಹಜತೆಗೆ ಏನೋ ಅರಕೆಯಿದೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಕಣ್ಣನ ಮದುವೆ

ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ. ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾದ ಭೂಮಾಲೀಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಶವೀ ಕ್ರೌರ್ಯ ಗಳನ್ನು ನಿರಂಜನರು ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕುವೆಂಪು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ; 'ಹೊನ್ನಳ್ಳಿಹೊಡ್ತ' ಹೊಡೆಸುವ ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ ಗೌಡರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ತಾಕಲಾಟಗಳನ್ನು ಸಹನೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸುವ ಅವರ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಗುಣ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಕೃತಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕೂಡ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ನಮಗೆ ಗಾರ್ಕಿಗಿಂತ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಅಥವಾ ದಾಸ್ತೋವಸ್ಕಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೂಡಿಬಂದ ಕಯ್ಯೂರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕಾಣಿಸುವಾಗ ನಿರಂಜನರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಖಚಿತತೆಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿವೆ. 'ಅಪರಂಪಾರ' 'ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಹೋರಾಟವೂ, ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವೂ ಕೂಡಿಕೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥಾನಕಗಳಾಗಿವೆ. ಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ ಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನರು ತೋರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅರಿವು ಯಾಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವೆಂದರೆ, ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಜನರಕಥೆ, ಆಳುವ ವರ್ಗದವರದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಲ್ಲಿನ ನಂಬುಗೆ ಯಿಂದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಭಾವುಕರೂ ಕನಸುಗಾರರೂ ಆದ ಜನನಾಯಕರನ್ನು ಅವರು ಪಕ್ಷಪಾತದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ದೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಸುವು. ಕೇವಲ ಆಳುವ ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು (ಕೆಟ್ಟರಾಜ, ಕೆಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು) ಜನತೆಯ ಶತೃವಾಗಿ ಗಣಿಸದೆ ಅದರ ಎಡಗೈ ಬಲಗೈಗಳಾದ ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿಯನ್ನೂ, ಭೂಮಾಲೀಕರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ನೋಡಿರುವುದೇ ನಿರಂಜನರ ಪ್ರಬುದ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆಂದು ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಗ್ರತೆ ಉಳಿದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಮನೆಪ್ಪಾನ ಹೋರಾಟ ರಾಜನವಿರುದ್ಧ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಮೀನ್ದಾರರೂ ಪುರೋಹಿತರೂ ಎಲ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ೧) ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿಸ್ತರಣಾ ವಾದಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿದ ದೇಶೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ, (ಕಿತ್ತೂರು,

ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ ಕುರಿತ ಬಕ, ನಿರಂಜನರ ಕೃತಿಗಳು) ೨) ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಜಕೀಯ ದಾಸ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಗಾಂಧೀ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಾದ ಚಳುವಳಿ ಕುರಿತಂತೆ, (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಬರಹಗಳು) ೩) ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧದ ರೈತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಳುವಳಿ ಕುರಿತು, (ಸಮಾಜವಾದಿ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಕೃತಿಗಳಾದ 'ಚಿರಸ್ಮರಣೆ', 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ', 'ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ'ಯ ಮೇಲೆ) ಹಾಗೂ ೪) ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಭ್ರಮನಿರಸನ ಕುರಿತಂತೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೋ.ಚೆ. ಮತ್ತು ಬ.ಕ.ರ 'ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ' ಮತ್ತು 'ಹರಿಜನಾಯಣ') – ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರುದ್ಧ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿಸಲು ಅಳಿದ ಮತ್ತು ಅಳಿಯುತ್ತಿರುವ ದೇಶೀಯ ಪಾಳೇಗಾರಿ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ವಿರೋಧಾಭಾಸವು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತಷ್ಟೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತವರು ಅನಕೃ–ತರಾಸು ಅವರೇ. ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿರದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ, ದಂತಕತೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳೇ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿರುವ ಕಡೆ, ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕನ ನಿಲುವು ಏನು ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ಆರಾಧಕ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಅಳುಕೂ ಬಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂಜನ, ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಜನತೆಗಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಅಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವಿಂದ ಬರೆಯುವಾಗ, ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಜನರು ಬಲಿದಾನವಾಗುವುದನ್ನು ಮೌಲ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತರಾಸು ಬರೆದರು. ಅವರ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ 'ತಲೆದಂಡ' ಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಥವಾ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಈ ಭಿನ್ನತೆಯು ಇತಿಹಾಸದ ಮಾನವೀಕರಣ ಮತ್ತು ವೈಭವೀಕರಣಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಅಪವಾದವೆಂದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮೇಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕು ನಲುಗಿಹೋದ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿನಾಯಕನ ಮನೆ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಹನುಮವ್ವನ ಹುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಪಿಪಾಸುವಾದ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬರ್ಬರತೆಯನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತರಾಸು ತಂದಿರುವುದು 'ಕಂಬನಿಯ ಕುಯಿಲು'. ಆಳುವವರ್ಗ

ವನ್ನುಅಪಮಾನಿಸುವ, ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದಗೊಳಿಸುವ ಮುಚ್ಚಹನುಮಪ್ಪನ ಪ್ರಸಂಗ, ತರಾಸು ಅವರ ಉಜ್ವಲಸೃಷ್ಟಿ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ.

ಇದು 'ಆಕಸ್ಮಿಕ' ಎಂಬುದನ್ನು ತರಾಸು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರ ಬರಹವು ಮೂಲತಃ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸದಿರು ವಂಥಾದ್ದು. ಅದೇ 'ಕಂಬನಿಯ ಕುಯಿಲಿ'ನಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಸತ್ತಾಗ ಪತ್ತಾರು ನಾಗತಿಯರು ಚಿತೆಯೇರಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವ ಲೇಖಕನನ್ನು, ಗಂಡನಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕಲು ತಡಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮದ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಪಾಪದ ಋಣ ತೀರಿಸಬೇಕೋ' ಎಂದು ಹಲುಬುವ (ಪು. ೧೫೩) ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಲೇಖಕನನ್ನು ಏನೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು? ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ ಪ್ರಕಾರ ಅನಕೃ ಅವರ 'ಮಹತ್ಸಾಧನೆ'ಯೆಂದರೆ. 'ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಪ್ರಭೆ ನೀಡಬಲ್ಲದು' (ರಸಚೇತನ. ಪು.೫೧೪) ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಂಥ 'ತ್ಯಾಗಜೀವಿ'ಗಳೆಂದರೆ. ಗಂಡನ ಪಾದ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದು, ಗಂಡ ಉಣ್ಣದಿದ್ದರೆ ತಾವೂ ಹಸಿವಿನಿಂದಿರುವುದು, ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾದರೂ ಮರುಮದುವೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು–ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪತಿವ್ರತೆಯರು. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗೆ ನಿಷ್ಠಳಾಗಿರಬೇಕು, ಗಂಡಿನ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಕಾರಣಳು – ಈ ಬಗೆಯ 'ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲೇ ತರಾಸು, ಅನಕೃವಿನಿಂದ ಅನಂತ ನಾರಾಯಣವರೆಗೆ ('ಪಯಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ') ನೋಡಿದರು. ವಿವಾಹೇತರ ಸಂಬಂಧಗಳಲೆಲ್ಲ ಗಂಡು ಉದಾತ್ತನಾಗಿರುವುದು, ಹೆಣ್ಣು ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿರುವುದು ಅನಕೃ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರು (ಇವರ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅದೇನೂ ನಿಜವಲ್ಲ) ಇದೇ ವಿವಾಹೇತರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾತಂತ್ರ್ಯದ, ಮಾನವತಾವಾದದ ಅನನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ('ಪಥೇರ್ ಧಾಬಿ' ಯ ನವತಾರಾ, 'ಬಡೇ ದೀದಿ'ಯ ದೀದಿ) ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ (ಸತ್ಯಜಿತ್‌ರಾಯರ ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ) ಒಂದು ಅವಮ್ಯ. ಚೈತನ್ಯವಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಆದರೆ ಅನಕೃ ವಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಕಾಲಕಸ. 'ಉದಯರಾಗ'ದ ಮಾಣಿಗೆ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭಿಕ್ಷುಕ ಹುಡುಗಿಯ ಸಾವು. ಅವನ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಕಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಅವರ ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾದಂಬರಿ

ಗಳಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ "ಪಾಪದ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ" ಪತಿತಪಾವನನಾಗುವ ಗಂಡಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಜೃಂಭಣೆಗಾಗಿ ಬಂದಂತಿದೆ. ಒಳಗೆ ಮಹಾಸ್ತ್ರೀ ವಿರೋಧಿಯಾದ ನಿಲುವು ಇದು. ಕಾಮದ ಬಗೆಗಿನ ಅನಕೃ ಅವರ ಮುಕ್ತ ಚರ್ಚೆ ನವೋದಯದ ಹರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಆ ಚರ್ಚೆ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು ಬೇರೆ ತೆರ. ಆದರೆ ನಿರಂಜನ ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ-ಕಡೆಗೆ 'ಬನಶಂಕರಿ'ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆ ಕೆಚ್ಚಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಂಡಿನ ಸಮಸಮಕ್ಕೆ ನಿಂತು ವಿಶಾಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಶಾಂತಾ, ಹೇಮ, ರತ್ನಾ ಮೊದಲಾದ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಚಳುವಳಿಗಾರ ಪಾತ್ರಗಳು, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕೆಲವೇ ಧೀರ ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಲೈಂಗಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಕುರಿತು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವದೊಳಗೆ , ಇದು ಸಾಧನೆಯೇ!

ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನ ಬದುಕಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಗೀಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು, ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನೂ ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಅತಿಯನ್ನು ಅನಕೃ ಮುಟ್ಟಿದರು. 'ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ'ದ ಆವೃತ್ತಿಗಳಂತಿರುವ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಾಲೆಯ ಪತಿಭಕ್ತೆಯರು "ಎಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವಂಥ" ('ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ' ಪು. ೨೦೦) ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕ ಕರ್ಮ-ಪುನರ್ಜನ್ಮ ವಾದಗಳನ್ನು, ವರ್ಣಧರ್ಮವನ್ನು ಒಳಗೆ ನಂಬಿದ್ದ ಈ 'ಪ್ರಗತಿಶೀಲ'ರು, ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ತರಾಸು ಕೊನೆತನಕ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದನ್ನು ('ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಕಥೆ' ಪು.೩೬೧) ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅರ್ಚಕ ವೆಂಕಟೇಶ ಮೊದಲಾದವರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದರಷ್ಟನಂಥ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಇದೆಲ್ಲ ಕಂಡಾಗ ಕೊನೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ) ಇತ್ತಕಡೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪುರಾಣಭಂಜಕರಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹರವುತ್ತಿದ್ದರು. (ಈ ಬಗೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ 'ವಾಗ್ದೇವಿ'. 'ದೇವದೂತರು' ಗಳ ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ) ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ, ಭಂಜನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರಿಗಿದ್ದ ಖುಷಿ, ಪ್ರತಿವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಪುಷ್ಪಾವತಿ, ಶಂಭುವಿನಂಥ ಪಾತ್ರಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವುದು. ಅವು

ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರಂತೆಯೇ ಸಡಿಲವಾದ ಬದ್ಧತೆಯುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಲು ಇಷ್ಟಪಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅನಕೃ, ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬರಹಗಾರ ನಾಯಕರಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದತೆಯನ್ನುಳ್ಳವರಾದರೆ, ನಿರಂಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಹೋರಾಟಗಾರ ನಾಯಕರಂತೆ ಕಮಿಟೆಡ್ ಆಗೇ ಉಳಿದವರು. 'ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯ ಅಂಗವಾಗಿಸಲು ತಾನು ವಿರೋಧಿಸಿದೆ' ('ಬರಹಗಾರನ ಬದುಕು' ಪು.೨೨೬) ಎಂದು ಅನಕೃ ಹೇಳಿದರು. (ಪ್ರಗತಿಶೀಲಸಂಘದ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ ಕುಮಾರ ವೆಂಕಣ್ಣನವರ 'ಭಾರತ ಶಕ್ತಿ'ಯೆಂಬ ನಾಟಕ ಕಂಡರೆ ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ) ರಷ್ಯಾ, ಚೀನಾ ಮಾದರಿಯ ಕಮ್ಯುನಿಸಂ ನಮಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ 'ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ' ಸಮಾಜವಾದದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅವರು ಶೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವದ ವಿಷಮತೆಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ದಕ್ಕಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಶೋಧಿಸುವುದು ? ನಿರಂಜನರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ 'ಚಳುವಳಿ'ಯ ಚಿತ್ರ ಈ ಹೊತ್ತಿನ ನಮಗೆ, ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹರಕು ಮುರುಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ ! ○

— —

ಸಮಾಜವಾದದ ಕಾಲ ಮುಗಿಯಿತೆ ?: ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಸಂವಾದ ೨೨ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಆರ್. ಪಿ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರ "ಸಮಾಜವಾದದ ಕಾಲ ಮುಗಿಯಿತೇ" ಎಂಬ ಲೇಖನದ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು.

"ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಗ್ರನಾಯಕ ಅಮೇರಿಕಾ, ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಬಲಗೊಂಡಿದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಸೋವಿಯತ್ ಸಂಘ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ವಿಚ್ಛಿದ್ರಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅಮೇರಿಕಾ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಮೇರಿಕದ ಮೋಟಾರು ಕಾರುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬುಶ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾಪಾನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಿದ್ದದ್ದು, ಅಮೇರಿಕಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಇನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸದ್ದಾಂ ಹುಸೇನ್ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ್ದರೆ, ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಮೇರಿಕ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೆನ್ರಿ ಕಿಸ್ಸಿಂಜರ್ ಹೇಳಿದ್ದು. ಬರಲಿರುವ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಪಾನ್

ಹಾಗೂ ಯುರೋಪಿನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುಲಿವೆ. ಸಮಾಜವಾದದ ಅಳಿವು–ಉಳಿವನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ನಮಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ೪೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಮಾಜವಾದಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ೪೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆಹರೂ–ಪ್ರಣೀತ ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು. ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಎಡ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳೂ ಬಲ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂಡವಾಳವಾದಿಗಳು ಟೀಕಿಸಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜವಾದವು ಕಮ್ಯುನಿಸಂನ ಸಂಕ್ರಮಣ ಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಂತರ ಘಟ್ಟವೆಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆಯನ್ನೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳುವ "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ವಿತರಣೆಯಾಗುವ" ಸಮಾಜವಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರವರ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ವಿತರಣೆಯಾಗುವ" ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ದೇಶಗಳು ಕುಸಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಕಾಲ ಮುಗಿಯಿತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಸಮಾಜವಾದಿ' ದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ, ಬಂಡವಾಳವಾದಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುವ ಆ ದೇಶಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ಬರೆಯದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಹೇಳುವಾಗ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಸ್ವೀಡನ್, ನಾರ್ವೆ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳು. ಇವೆಲ್ಲ ಬಂಡವಾಳವಾದಿ ದೇಶಗಳೆಂಬ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಲಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

'ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನದ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಮಾನತೆಯ ಬೇರುಗಳಿವೆ' ಎಂದೂ ಲೇಖಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ ಸಮೃದ್ಧತೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ, ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ

ಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಈ ವಿಧಾನ ಸಮೃದ್ಧ ಸಮಾಜವಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬಲ್ಲುದಲ್ಲವೆ ? ಜೊತೆಗೆ, "ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗ" ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳೆದಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮನಾದ ಪಾಲು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟ ನಡಯುಬೇಕು ಎಂಬ ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಆಶಯವನ್ನು ನಾವೂ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೇವೆ.

೩೭೯(೧೨), ಎಸ್. ಸಿ. ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೦೯

ಬಾಪು ಹೆದ್ದೂರಶೆಟ್ಟಿ
ಹನುಮಂತ

—o—

ಪುಸ್ತಕ ಸ್ವೀಕಾರ:

೧. ಆಯಾಮಗಳು (ವಿಮರ್ಶೆ) ಲೇ: ಡಾ॥ ಬಿ. ದಾಮೋದರರಾವ್
ಪು. x+೧೯೦ ಬೆಲೆ: ರೂ.೪೫

೨. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸವಾಲುಗಳು ಲೇ: ಎಸ್. ಶಿವಾನಂದ
ಪು. xii+೧೫೬ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೨೭

(ಈ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪರಿಸರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ)

೩. ರಾಮ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ (ವಿಚಾರ-ವಿಮರ್ಶೆ-ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ)
ಲೇ: ಡಾ॥ ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ ಪು: ೪+೧೧೨ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೨೦
ಪ್ರ: ವಿಚಾರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೧೮

೪, ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಕಥೆಗಳು (ಸಣ್ಣ ಕತೆ) ಲೇ: ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಧೂಲೇಕರ್
ಪು: ೬೦ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೧೦
ಪ್ರ: ಕೇಸರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ-೫೭೩೧೫೬ (ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ)

೫, ಪ್ರೀತಿ ಜಗದಾಗ (ಹನಿಗವನಗಳು) ಲೇ: ಕು. ರಾ. ನಾ.
ಪು: ೭೫ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೧೫
ಪ್ರ: ನಿರಂತರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ-೫೮೭೨೦೩ (ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ)

೬. ಮಾಸ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನ (ವಿಮರ್ಶೆ)
ಸಂ: ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ, ಸ.ಉಷಾ
ಪು: viii+೨೦೦ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೬೦
ಪ್ರ: ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ-೫೭೭೫೩೧ (ಚಿತ್ರದುರ್ಗಜಿಲ್ಲೆ)

೭. ಮೊದಲ್ನುಡಿ - ತೊದಲ್ನುಡಿ (ಕವನ) ಲೇ: ತಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ
ಪು: viii+೩೨ ಬೆಲೆ: ರೂ. ೮
ಪ್ರ: ಸಂಜೀವಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಊಜೇನಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ (೧೯೯೨)

ಸಂಪಾದಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗ,

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ಐದನೇ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ರಜತ ಸಂಚಿಕೆ. ಮಾಸ್ತಿ ವಿಶೇಷಾಂಕದ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ವಿಳಂಬವನ್ನು, ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿಮಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಮೂಲಕ, ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಿಶ್ಚಯತೆಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದ ಸಂವಾದ ಈಗ ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಚಿಕೆ ನಮಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಓದುಗರಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೃಪ್ತಿ ತಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ, ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಅನೇಕ ಓದುಗ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕ ಮಿತ್ರರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂವಾದ ಗೆಳೆಯರು ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವರು ಹಾಗೂ ಇದೇ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಆಶಿಸುವರು.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷ ಜನ್ಮ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಥಮ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶಕಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ವರ್ಜೀನಿಯಾ ವುಲ್ಫಳ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಲೇಖನವೊಂದರ ಕನ್ನಡ ಅವತರಣಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಈ ಲೇಖನ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮದು. ಇನ್ನೆರಡು ಲೇಖನಗಳು ಎರಡು ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾದವುಗಳು. ವಿ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅವರ ಲೇಖನ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೇಖಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಕುರಿತ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದದ್ದು. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಲೇಖನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎದ್ದ ವಿವಾದ,

ಗಲಭೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಓದಲಾದದ್ದು. ಇವೆರಡೂ ನಮ್ಮ ಓದುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುವೆಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮದು. ಇನ್ನು ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ರಜನೀಶರ ಲೇಖನ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ಓದುಗರ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಮೇಲೇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಝೆನ್ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ ಈ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಕಾರಣ ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಚಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇದರ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪ 'ಮಾಸ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನ' ಪುಸ್ತಕದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಡಗಿದ್ದು. ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಪರಿಚಯ/ವಿಮರ್ಶೆ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆವು ನಮಗೆ 'ಮೊದಲ ನೋಟ' / 'ಹೊಸ ಓದು'ಗಳಿಗಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಕಳಿಸಬಯಸುವವರು ಪುಸ್ತಕದ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಒಂದೇ ಪ್ರತಿ ಬಂದರೆ 'ಪುಸ್ತಕ ಸ್ವೀಕಾರ'ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಗುವುದು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪತ್ರಕರ್ತ, ಸಾಹಿತಿ, ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಈ ಚೇತನದ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೇ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಚಲಚಿತ್ರಕಾರ ಸತ್ಯಜಿತ್‌ರಾಯ್ ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವನ್ನು ಕೂಡಾ.

ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಚಂದಾದಾರರು ಚಂದಾ ನವೀಕರಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಳೇ ದರದಲ್ಲೇ ಚಂದಾ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಸಂಚಿಕೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಚಂದಾದಾರರು ಬಾಕಿ ಚಂದಾ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

– ಸಂಪಾದಕರು